

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 29.10.2003
KOM(2003) 649 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG
OG REGIONSUDVALGET**

Tekstil- og beklædningsindustriens fremtid i det udvidede EU

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUMÉ.....	4
1. Indledning	6
2. Resumé af den økonomiske analyse af tekstil- og beklædningssektoren	7
3. De vigtigste udfordringer og igangværende politiske initiativer	9
3.1. Udvidelsen	9
3.1.1. Betydningen af udvidelsen for tekstil- og beklædningsvirksomhederne i de 15 nuværende medlemsstater	9
3.1.2. Betydningen af udvidelsen for tekstil- og beklædningsvirksomhederne i de nye medlemsstater.....	9
3.2. Handelsanliggender.....	11
3.2.1. Afskaffelsen af kvantitative restriktioner den 1. januar 2005 - betydningen for industrien i EU og de fattigste lande	11
3.2.2. Adgang til markederne i tredjelande	12
3.2.3. Betydningen af WTO's Doha-udviklingsdagsorden	12
3.2.4. Betydningen af importen fra de største leverandører	13
3.3. Spørgsmål vedrørende konkurrenceevnen	13
3.3.1. Indsatsen inden for forskning og udvikling	13
3.3.2. Innovation	14
3.3.3. Informations- og kommunikationsteknologi.....	15
3.3.4. Erhvervsuddannelse	15
3.3.5. Beskæftigelse	16
3.3.5.1. Lige muligheder	16
3.3.5.2. Håndtering af ændringer	17
3.3.5.3. Den sociale dialog på sektorplan i Europa.....	17
3.3.6. Miljø	18
3.3.7. Kemikalier.....	19
3.3.8. Forbrugerspørgsmål og folkesundhed.....	20
3.3.9. Virksomhedernes sociale ansvar	20
3.3.10. Intellektuelle ejendomsrettigheder	21
3.3.11. Regionale aspekter	22

3.3.12.	Konkurrencepolitik, statsstøtte og spørgsmål vedrørende det indre marked	22
4.	Forslag om styrke konkurrenceevnen på langt sigt i tekstil- og beklædningssektoren i EU	23
4.1.	Foranstaltninger på EU-plan	24
4.1.1.	Handelspolitik	24
4.1.1.1.	Forbedring af betingelserne for markedsadgang i tredjelande - Doha-udviklingsdagsordenen.....	24
4.1.1.2.	Et Euro-Middelhavsområde	25
4.1.1.3.	Visse tekstil- og beklædningsproducerende landes sårbarhed	26
4.1.1.4.	Bæredygtighed	28
4.1.1.5.	Beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.....	30
4.1.1.6.	Øget international konkurrence og de til rådighed værende instrumenter.....	31
4.1.2.	Forskning og udvikling	32
4.1.3.	Innovationspolitik	34
4.1.4.	Uddannelsespolitik.....	34
4.1.5.	Regionalpolitik og samhørighedspolitik	34
4.1.6.	Industrielt samarbejde	35
4.1.7.	Andre foranstaltninger - forbrugerspørgsmål.....	35
4.2.	Foranstaltninger på medlemsstatsplan	36
4.3.	Foranstaltninger på interessentplan.....	37
5.	Operationelle konklusioner	38
Bilag:	Eksempler på konkrete foranstaltninger på EU-plan rettet mod tekstil- og beklædningssektoren	41
1.	Udvidelsen	41
2.	Forskning og udvikling	41
3.	Informationssamfundet	42
4.	Erhvervsuddannelse	43
5.	Miljø.....	43
6.	Kemikalier.....	44
7.	Forbrugerspørgsmål og folkesundhed.....	44

RESUMÉ

Den europæiske tekstil- og beklædningsindustri, som står for ca. 4 % af EU's samlede produktion inden for fremstillingserhvervene og 7 % af beskæftigelsen inden for fremstillingserhvervene, står nu over for hidtil usete udfordringer.

Disse vedrører hovedsageligt udviklingen i det internationale miljø, navnlig afskaffelsen af importkvoter den 1. januar 2005 og de udfordringer og muligheder, som er forbundet med en ny runde multilaterale forhandlinger, udviklingen med hensyn til de faktorer, som er afgørende for konkurrenceevnen, og som i stigende grad er forbundet med innovation, forskning, kvalifikation, kvalitet og udvikling, forberedelsen på udvidelsen både i de nuværende medlemsstater og i de tiltrædende lande samt permanente omstrukturings- og moderniseringsprocesser.

Ydermere, finder denne udvikling sted i en periode, som er præget af en markant nedgang i den økonomiske aktivitet i EU og på nogle af EU's vigtigste eksportmarkeder, hvorved de vanskeligheder, som er forbundet med ringe efterspørgsel, forværrer en allerede kompleks situation.

Med afskaffelsen af importkvoter den 1. januar 2005 vil tekstil- og beklædningssektoren i EU for første gang i næsten fire årtier være underlagt de samme handels- og importregler som alle andre industrisektorer. Det vil ske nogle måneder efter, EU's arbejdsstyrke i tekstil- og beklædningssektoren som resultat af udvidelsen er blevet udvidet med næsten en tredjedel, hvorved den når op på over 2,5 mio. personer. Den bevægelse, som indledte den endelige afskaffelse af kvoter, som var blevet forhandlet ved afslutningen af Uruguay-runden for ti år siden, og processen for tilpasning til de nye forhold er faldet sammen med andre strukturelle ændringer i industrien, som skyldes markedet og den generelle økonomiske situation samt teknologiske ændringer.

Hvis det primært er op til virksomhederne at tage disse udfordringer op, er de offentlige myndigheders rolle nu og i fremtiden at fastlægge gunstige rammebetingelser, inden for hvilke tekstil- og beklædningssektoren i lighed med andre sektorer kan få mulighed for udvikling og for at konkurrere både på hjemmemarkedet og på internationalt plan på lige vilkår.

Bortset fra dens størrelse (årlig omsætning på 200 mia. EUR, over 177 000 virksomheder, hovedsageligt SMV'er, i de 15 EU-lande) spiller sektoren en meget betydelig rolle i visse regioner i EU - og en endnu større rolle i de kommende medlemsstater. EU's industri har inden for en lang række segmenter en førerposition i verden og en betragtelig innovationskapacitet, hvilket er resultat af århundreders tradition, produkternes kvalitet, kreativitet og evne til at skabe modeprodukter.

Hvordan EU's tekstil- og beklædningsindustri får de bedste muligheder for at konkurrere under de nye forhold, er emnet for denne meddelelse. Selv om der kan være tilfælde, hvor sektorspecifikke forslag kan retfærdiggøres, ønsker Kommissionen ikke, at der gives nogen form for støtte, at sektoren får særbehandling, eller at importkvoterne erstattes med andre former for beskyttelse.

Meddelelsen repræsenterer anvendelse af EU's industri- og handelspolitikker på sektorplan under hensyntagen til denne sektors særlige kendetegn. På baggrund af de udfordringer, som sektoren vil stå over for i de kommende år, har Kommissionen gennemført en revision af sine politikker og instrumenter med henblik på at udpege foranstaltninger eller retningslinjer, som kan forbedre sektorens konkurrencemæssige position. Set under et har de til formål at give industrien og de personer, som arbejder i sektoren, et sæt klare, forudsigelige og sammenhængende rammer, således at det bliver lettere at planlægge strategier og investeringer på mellemlangt sigt.

Tekstil og beklædning er også en industri, som er af særlig stor betydning i udviklingslandene. En ret stor andel af dem (heriblandt nogle af de mindst udviklede lande og små lande med eksport af beklædningsgenstande) og mange af EU's naboer i den sydlige og østlige del af Middelhavsområdet har præferenceadgang til markedet i EU (herunder fravær af kvoter) og er stærkt afhængige af tekstil- og beklædningseksport. De kan være særligt sårbare over for ændringer i det internationale handelssystem. Da afskaffelsen af kvoter, som kan blive suppleret med yderligere multilateral liberalisering, undergraver deres præferencebehandling, indeholder meddelelsen også forslag, som sætter disse lande i stand til at forberede sig bedre på at konkurrere med de største tekstil- og beklædningseksporterende lande i verden på markedet i EU.

Ideerne og forslagene i meddelelsen er blevet fremlagt under hensyntagen til den nuværende situations kompleksitet og de forskelligartede interesser, som er fremherskende i sektoren. De repræsenterer en reaktion på målsætningen vedrørende forbedring af EU's tekstil- og beklædningsindustris konkurrencevilkår og målsætningen om, at globalisering skal være en fordel for alle. Derfor har Kommissionen til hensigt at oprette en gruppe på højt plan i perioden 2004-2006 med henblik på at fremme debatten og høre de berørte parter, før ideer og forslag omsættes til konkrete foranstaltninger.

1. INDLEDNING

I sin meddelelse fra december 2002 om industripolitik i et udvidet Europa¹ satte Kommissionen igen industripolitik på EU's politiske dagsorden. Formålet var at vise, hvordan EU's industripolitik skal ændres på baggrund af nye forhold som f.eks. globalisering, teknologiske ændringer, stigende forventninger fra samfundets side og sidst men ikke mindst den forestående udvidelse.

I meddelelsen gentager Kommissionen, at den forpligter sig til at føre en horisontal industripolitik. Industripolitikken har til formål at forbedre rammebetingelserne for *alle* virksomheder. For det første forsøger Kommissionen at koordinere forskellige politikkers og retlige foranstaltningers påvirkning af erhvervslivet. Mange forskellige politikker påvirker erhvervsmiljøet og dermed også den industrielle konkurrenceevne. Derfor er Kommissionen i færd med at analysere, hvordan andre fællesskabspolitikker kan bidrage til at forbedre den industrielle konkurrenceevne, så synergieffekterne mellem alle de politikker, som påvirker den industrielle konkurrenceevne, kan udnyttes. Industripolitik ses også i forbindelse med det overordnede mål vedrørende bæredygtig udvikling som beskrevet i strategien for bæredygtig udvikling. Det medfører, at der skal findes en balance mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige dimensioner.

Bortset fra de horisontale aspekter skal industripolitikken tage hensyn til de specifikke kendetegn, som er afgørende for individuelle industrisektors konkurrenceevne. De rammer, institutioner og instrumenter, som virksomhederne er underlagt er meget sektorspecifikke. De politiske beslutningstagere er nødt til at tage hensyn til de komplekse mekanismer, som er afgørende for hver enkelt sektors konkurrenceevne. De forskellige foranstaltninger kan derefter tilpasses en given sektors specifikke behov, eller det kan kontrolleres, om de er i overensstemmelse med sektorens særlige krav.

Denne meddelelse beskriver en sektoropdelt anvendelse af både industri- og handelspolitikken i tekstil- og beklædningssektoren. Den er baseret på en metode med tre faser: analyse, drøftelse og foranstaltninger. Kommissionen har gennemført en systematisk overvågning og en dybtgående analyse af den europæiske tekstil- og beklædningssektor med særlig vægt på påvirkningen af handelspolitikken, da denne er af strategisk betydning for en sektor, der i den grad er globaliseret. Denne analyse er blevet suppleret med drøftelser med aktørerne. Bortset fra løbende kontakt med repræsentanter for industrien og fagforeningerne har Kommissionen afholdt to konferencer i første halvdel af 2003².

I denne meddelelse, som er omfattet af rammerne for den sektoropdelte anvendelse af både industri- og handelspolitikken, beskrives de større udfordringer, som tekstil- og beklædningsindustrien i EU står over for, samtidig med at der tages hensyn til påvirkningen af de partnerlande, som nyder præferenceadgang til de europæiske

¹ Meddelelse af 11.12.2002, KOM(2002) 714 endelig.

² Konference om tekstil- og beklædningsindustriens fremtid i et udvidet Europa, den 20. marts 2003, yderligere oplysninger kan findes på følgende websted: http://europa.eu.int/comm/enterprise/textile/conf_tc200303_en.htm; og konferencen om tekstil- og beklædningsindustriens fremtid efter 2005, den 5. - 6. maj 2003, yderligere oplysninger kan findes på følgende websted: http://trade-info.cec.eu.int/textiles/conf_index.cfm.

markeder, og der fremsættes en række forslag med henblik på at styrke industriens konkurrenceevne. På trods af at industriens fremtid primært afhænger af virksomhederne selv og deres evne til at reagere på og tilpasse sig forhold, som er under stadig forandring, er det de offentlige myndigheders rolle - på EU-plan inden for områder, hvor EU har kompetence, som f.eks. udenrigshandel, men også på medlemsstatsplan eller endog på regionalt plan - at sørge for lovgivning og andre betingelser for, at sektoren kan udvikle sig i positiv retning, samtidig med at forbrugerne og importørernes interesser beskyttes. Denne meddelelse er Kommissionens bidrag i form af et sæt politikker, som vil være til støtte for industriens fortsatte forsøg på at fastlægge en vellykket, langsigtet strategi på det globale marked. Den skal resultere i vedtagelsen af specifikke foranstaltninger efter drøftelser med medlemsstaterne, i Europa-Parlamentet og med relevante aktører.

2. RESUMÉ AF DEN ØKONOMISKE ANALYSE AF TEKSTIL- OG BEKLÆDNINGSSEKTOREN

Tekstil- og beklædningsindustrien udgør en betydningsfuld del af den europæiske fremstillingsindustri med en omsætning på 200 mia. EUR i ca. 177 000 virksomheder, som beskæftiger mere end 2 millioner mennesker - et tal, som vil stige til 2,7 millioner efter udvidelsen i 2004. Tekstil- og beklædningsindustriens andel af den samlede værditilvækst i fremstillingsindustrien på EU-plan udgør ca. 4 %, og andelen af den samlede beskæftigelse i fremstillingsindustrien er på ca. 7 %.

Årene 2001 og 2002 var meget vanskelige for tekstil- og beklædningsindustrien med et betydeligt fald i produktionen (- 8,7 %) og beskæftigelsen (- 8,4 %). Handelsunderskuddet var på 26,2 mia. i 2002, idet handlen med tekstiler gav et overskud på 7,9 mia. EUR, og beklædning gav et underskud på 34,1 mia. EUR.

Hvad angår resultaterne af udenrigshandlen i tekstil- og beklædningsindustrien, sælges mere end 20 % (23 % for tekstilers vedkommende) af produktionen målt i værdi på eksterne markeder på trods af den begrænsede adgang til markedet i mange tredjelande. Der findes dog stadig betydelige hindringer for handelen med tekstil og beklædning, navnlig i visse af de største og mere konkurrencedygtige eksporterende lande i sektoren, og den europæiske industri kunne øge produktionen og eksporten til disse dele af verden, når hindringerne for fri handel fjernes. I sammenligning med fremstillingsindustrien som helhed er det værd at bemærke, at eksterne markeder er af større betydning for tekstil- og beklædningsindustrien, mens importen samtidig er markant højere i denne sektor, navnlig inden for beklædning (41 %).

Tekstil- og beklædningssektoren i Europa har undergået en række voldsomme forandringer de seneste år på grund af en række forskellige teknologiske ændringer, udviklingen med hensyn til forskellige produktionsomkostninger og stærke internationale konkurrenters indtog på markedet. Sådanne ændringer vil fortsætte i overskuelig fremtid, og når ordningen med importkvoter, som er blevet anvendt de seneste fire årtier, endeligt fjernes den 1. januar 2005, vil det medføre yderligere konkurrence udefra.

Som reaktion på tidligere konkurrencemæssige udfordringer har tekstil- og beklædningsindustrien gennemført en langvarig proces, som indebærer omstrukturering, modernisering og teknologisk udvikling. Virksomhederne har forbedret deres konkurrenceevne ved i stort omfang at reducere eller stoppe masseproduktionen og produktionen af simple modevarer for i stedet at fokusere på

et bredere udvalg af produkter med en større værditilvækst. Derudover er de europæiske producenter førende på verdensmarkedet for tekniske/industrielle tekstiler og fiberdug (f.eks. industrielle filtre, geotekstiler, hygiejneprodukter eller produkter til automobilbranchen eller medicinalbranchen) samt beklædningsgenstande, hvor design udgør en stor del af værdien.

Konkurrenceevnen er også blevet bevaret gennem underentreprise eller flytning af produktionsanlæg, som anvendes til arbejdskraftintensive aktiviteter som f.eks. bearbejdelse af beklædningsgenstande, til virksomheder i lande med lavere lønomkostninger, navnlig i Euro-Middelhavsområdet, herunder de tiltrædende lande og kandidatlandene. Tekstil- og beklædningsindustriens konkurrencemæssige fordele i EU findes nu i form af fokus på kvalitet og design, innovation og teknologi samt produkter med en stor værditilvækst.

Samtidig har globalisering og teknologiske fremskridt medført et behov for genovervejelse af tekstil- og beklædningsindustriens strategi med klyngegruppering. Selv om samarbejde på lokalt plan, distriktsplan eller regionalt plan stadig spiller en betydningsfuld rolle i forbindelse med visse aktiviteter, har det vist sig at være utilstrækkeligt til at sikre, at produktionskæden geografisk set forbliver tæt på det europæiske marked. Derfor er klyngegruppering af de meget forskelligartede aktiviteter nu også baseret på et større geografisk område, dvs. Euro-Middelhavsområdet.

Europæiske produkters kvalitet genererer generelt en høj avance. EU's industri spiller ligeledes en ledende rolle inden for udviklingen af nye produkter som f.eks. tekniske tekstiler. Denne udvikling i retning af produkter med en større merværdi skal fortsættes og fremskyndes, hvis tekstil- og beklædningssektoren i Europa skal forblive konkurrencedygtig. Dette kan ses af den økonomiske udvikling de seneste to år, hvor traditionel bomuldsvævning i stigende grad er kommet under pres i forhold til fremstilling af den seneste generation af fibre, som teknologisk set er mere komplekse, f.eks. fibre med stor strækmodstand.

En dybtgående analyse af økonomien og konkurrenceevnen i tekstil- og beklædningsindustrien samt en analyse af industriens eksterne handelsstrømme offentliggøres sammen med denne meddelelse³. I den første analyse konkluderes det, at den europæiske tekstil- og beklædningsindustri vil forblive konkurrencedygtig på internationalt plan. En sammenligning af handelsresultaterne med USA og Japans resultater viser, at inden for både tekstil og beklædning har EU forbedret sin konkurrencemæssige position. Industrien er dog under stigende konkurrencemæssigt pres fra andre større tekstil- og beklædningsproducerende lande som f.eks. Kina, Indien og Pakistan.

³ Kommissionens arbejdsdokumenter "Economic and competitiveness analysis of the European textile and clothing sector" (analyse af økonomien og konkurrenceevnen i den europæiske tekstil- og beklædningssektor) og "Evolution of trade in textile and clothing trade worldwide – trade figures and structural data" (udvikling inden for handelen med tekstil og beklædning i verden - handelstal og strukturelle data) kan findes på følgende adresse:
<http://europa.eu.int/comm/enterprise/textile/com2003.htm>.

3. DE VIGTIGSTE UDFORDRINGER OG IGANGVÆRENDE POLITISKE INITIATIVER

Udvidelsen, betydelige ændringer i den internationale handelssektor og udviklingen inden for områder i EU-politikken, som vedrører specifikke faktorer af betydning for den europæiske tekstil- og beklædningsindustri konkurrenceevne, udgør store udfordringer for de politiske beslutningstagere og aktører i sektoren i de kommende år.

Betydningen af udvidelsen skal overvåges i tilstrækkeligt omfang med henblik på at møde de udfordringer, som forøget anvendelse af underentreprise og flytning af produktionsanlæg udgør for de nuværende medlemsstater. Samtidig vil der være et øget krav om omstrukturering og modernisering i tekstil- og beklædningsindustrien i de tiltrædende lande og kandidatlandene som følge af tredjelandes øgede adgang til markederne i EU og de tiltrædende lande.

Sluttelig skal man huske på, at den europæiske tekstil- og beklædningsindustri konkurrencemæssige fordele i stort omfang hænger sammen med kvalitet og udvikling, forskning, innovation og kvalifikationer, og at det derfor er vigtigt, at der gennemføres initiativer og foranstaltninger, som forbedrer og støtter den indsats, der gøres til fordel for tekstil- og beklædningssektoren.

3.1. Udvidelsen

3.1.1. Betydningen af udvidelsen for tekstil- og beklædningsvirksomhederne i de 15 nuværende medlemsstater

EU-baserede tekstil- og beklædningsvirksomheder har igennem mange år samarbejdet med virksomheder i de tiltrædende lande og kandidatlandene. Grundlaget herfor var oprindeligt passiv forædling, hvor man udnyttede de lavere lønomkostninger uden for EU. En høj grad af økonomisk integration mellem de tiltrædende lande og kandidatlandene findes allerede. Mellem 75 % og 90 % af disse landes eksport forbliver inden for de nuværende og fremtidige EU-medlemsstater, og mellem 45 % og 75 % af de tiltrædende lande og kandidatlandes import kommer fra de fremtidige EU-medlemsstater. I de senere år har der været en markant tendens til at flytte produktionsanlæg fra de 15 EU-medlemsstater til de tiltrædende lande og kandidatlandene. Dette vil fortsætte efter udvidelsen og få betydning for beskæftigelsen i tekstil- og beklædningsindustrien i de eksisterende medlemsstater.

3.1.2. Betydningen af udvidelsen for tekstil- og beklædningsvirksomhederne i de nye medlemsstater

Generelt spiller tekstil- og beklædningssektoren en mere betydningsfuld rolle for økonomien i de tiltrædende lande og kandidatlandene end i de 15 EU-medlemsstater. Udvidelsen vil medføre flere investeringsmuligheder, når virksomhederne flytter produktionsanlæg til de nye medlemsstater og fortsætter deres aktiviteter vedrørende underentreprise. I de første år efter udvidelsen vil fleksibilitet og den korte afstand til markedet muligvis hjælpe sektoren i de nye medlemsstater til at forblive konkurrencedygtig. Der finder dog også en flytning af masseproduktion til tredjelande (f.eks. Middelhavsområdet og Ukraine) sted, hvilket der skal tages hensyn til, når sektorens fremtidsudsigter undersøges.

Selv om situationen varierer fra land til land, er det sandsynligt, at tekstil- og beklædningsindustrien i en række fremtidige medlemsstater vil opleve betragtelige vanskeligheder og yderligere omkostninger forbundet med overholdelsen af gældende fællesskabsret vedrørende miljøbeskyttelse samt arbejdsmiljø. Der er blevet taget hensyn til større omkostninger til overholdelse af EU's miljølovgivning i forbindelse med forhandlingerne med de tiltrædende lande. Som følge heraf har man i en række tilfælde accepteret en overgangsperiode for gennemførelsen af en række EU-direktiver på grundlag af detaljerede begrundelser for de tiltrædende landes anmodninger herom. I forbindelse med tekstil- og beklædningsindustrien, har man for Polen og Sloveniens vedkommende, for så vidt angår en række anlæg, accepteret overgangsperioder for gennemførelsen af direktiv 96/61/EF (IPPC-direktivet)⁴. Resten af de tiltrædende lande forventer ikke de store vanskeligheder med at leve op til IPPC-direktivet inden for tekstil- og beklædningssektoren.

Tekstil- og beklædningsindustrien i de nye medlemsstater vil i særlig grad opleve konkurrencepres efter udvidelsen. På grund af deres afhængighed af aktiviteter, som gives i underentreprise, mangler mange virksomheder i sektoren de oplysninger og den viden, som er nødvendig for at kunne konkurrere på det globale marked, og det er et handicap for dem, at de ikke dækker hele produktionssegmentet, herunder modeldesignfasen.

Navnlig vil vedtagelsen af gældende fællesskabsret vedrørende handelspolitik, når udvidelsen finder sted, få betragtelig betydning for virksomhederne i sektoren, da deres markeder, som før blev beskyttet af højere toldsatser, risikerer at blive oversvømmet af billige importerede produkter fra Asien, som direkte konkurrerer med den hjemlige produktion. Ydermere vil konkurrencen på det udvidede indre marked blive mere intens som følge af afskaffelsen af de kvantitative restriktioner af importen, som gennemføres den 1. januar 2005. Generelt set er EU det vigtigste marked for de tiltrædende lande, hvad angår tekstiler og beklædning, og mere end halvdelen af deres eksport er i de mest følsomme tekstil- og beklædningskategorier, som er underlagt kvoter. Eksporten af lignende produkter fra visse asiatiske konkurrenter viser, at disse kvoter i høj grad anvendes⁵.

Sluttelig findes der i sektoren store forskelle med hensyn til produktiviteten mellem de 15 EU-lande på den ene side og de tiltrædende lande og kandidatlandene på den anden side. I tekstil- og beklædningsindustrien producerer disse lande, hvad der svarer til 10 % af værditilvæksten i de 15 EU-lande, mens antallet af beskæftigede svarer til 60 % af antallet i tekstil- og beklædningsindustrien i de 15 EU-lande (data vedrørende Tyrkiet er ikke til rådighed). Indtil nu har sektoren i det mindste delvist været i stand til at kompensere for lav produktivitet med relativt lave lønomkostninger. Disse fordele forbundet med lønomkostningerne vil forsvinde gradvist på mellemlangt sigt, hvilket medfører et behov for at overvåge udviklingen af de konkurrencemæssige fordele, der ligesom i de 15 EU-lande er forbundet med kvalitet og udvikling, forskning og nyskabelse samt udvikling af nye færdigheder. Tekstil- og beklædningssektoren i de tiltrædende lande og kandidatlandene vil derfor i fremtiden stå over for meget betydelige strukturelle udfordringer.

⁴ Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996, EFT L 257 af 10.10.1996, s. 26-40.

⁵ I 2002 stod eksport i kategori 1-9, 12, 13, 15, 16, 20, 26, 29, 31, 78, 83 og 163 for mere end 50 % af de ti tiltrædende landes samlede eksport. Ca. 90 % af denne eksport gik til EU.

3.2. Handelsanliggender

3.2.1. *Afskaffelsen af kvantitative restriktioner den 1. januar 2005 - betydningen for industrien i EU og de fattigste lande*

Tekstil- og beklædningsindustrien i hele verden står over for en vidtgående ændring i form af afskaffelsen af alle eksisterende kvantitative restriktioner den 1. januar 2005 i henhold til WTO-aftalen om tekstiler og beklædningsgenstande, som tidligere begrænsede importen af visse tekstil- og beklædningsprodukter ved hjælp af specifikke kvoter. Dette vil helt sikkert medføre et øget konkurrencepres i EU fra de største producenter som f.eks. navnlig Kina, men sandsynligvis også fra andre betydningsfulde producenter som f.eks. Indien og Pakistan.

Kommissionens tjenestegrene har iværksat en detaljeret undersøgelse vedrørende betydningen af afskaffelsen af kvoter i EU. Undersøgelsen, som skal munde ud i en endelig rapport i januar 2004, omfatter en analyse af de specifikke produkttyper, der er mest truede, betydningen for produktionen og beskæftigelsen i det udvidede EU og den sandsynlige påvirkning af specifikke regioner, som er afhængige af tekstilfremstilling⁶. Det er sandsynligt, at påvirkningen vil være størst i visse regioner med en meget høj koncentration af tekstil- og beklædningsfremstilling og kan have negative konsekvenser for både regioner i EU, som allerede oplever økonomisk tilbagegang, samt dårligt uddannede arbejdstagere og mange kvinder beskæftiget inden for beklædningsfremstilling.

Det vil også få betydning for visse udviklingslande, navnlig visse mindst udviklede lande med sårbare økonomier og begrænset spredning af produktionen og eksporten. Det samme gælder andre lande med præferenceaftaler med EU som f.eks. landene i det sydlige og østlige Middelhavsområde, visse AVS-lande og andre små eksportører. En række af disse landes eksportindtægter (sektoren kan stå for op til 90 % af deres industrieksport) og beskæftigelse (op til 60 % af beskæftigelsen i fremstillingsindustrien) er stærkt afhængig af tekstil og beklædning og i nogle tilfælde af bestemte markeder - primært EU og USA (for visse Middelhavslandes vedkommende går en andel på 90 % eller mere af deres tekstil- og beklædningseksport til EU).

Den øgede konkurrence, som afskaffelsen af kvoter medfører, vil forstærke det pres, som lægges på naturlige og menneskelige ressourcer, for at forbedre faktorproduktiviteten og mindske produktionsomkostningerne i visse tredjelande, som ikke anvender internationalt vedtagne standarder for arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder samt miljøbeskyttelse. Det vil udgøre en udfordring med hensyn til bæredygtig udvikling og betingelserne for retfærdig konkurrence, herunder respekten for grundlæggende arbejdstagerrettigheder.

⁶ I 2002 havde EU 278 bilaterale tekstil- og beklædningskvoter. Tekstil- og beklædningsimport underlagt kvoter udgjorde i 2002 21,3 % af den samlede tekstil- og beklædningsimport udtrykt i værdi og 16,5 % udtrykt i mængde. Af disse kvoter blev 91 udnyttet i høj grad (90 % eller mere, hvilket indikerer reelle restriktioner på importen), og 15,4 % af EU's tekstil- og beklædningsimport udtrykt i værdi og 11,9 % udtrykt i mængde var underlagt disse. De kvoter, som udnyttes meget, vedrører stort set kun meget følsomme produkter og nogle af EU's største leverandører som f.eks. Kina og Indien.

3.2.2. *Adgang til markederne i tredjelande*

De nuværende WTO-regler bestemmer, at importkvoter skal afskaffes i 2005, men omfatter ikke bestemmelser om symmetriske forpligtelser til at afskaffe andre handelshindringer og navnlig reducere toldsaterne. Mens den gennemsnitlige EU-toldsats på tekstil og beklædning er på 9 %, findes der mange andre lande - navnlig udviklingslande, herunder nogle af de største og mest konkurrencedygtige eksportører i sektoren - som beskytter deres tekstil- og beklædningsindustri med toldsater på op til over 30 %, i visse tilfælde som supplement til andre særlige skatter og afgifter og utallige ikke-toldmæssige hindringer.

Som følge heraf og hvis situationen ikke korrigeres, vil EU, som har toldsater blandt de laveste i verden, blive et meget åbent marked med virksomheder, som ikke er i stand til at udvide til mange andre lande, hvis hindringer for import stadig er meget betydelige. Denne situation, som vil medføre en forværring og yderligere koncentration af konkurrencen på de industrialiserede landes tekstil- og beklædningsmarkeder præget af lav eller ingen vækst, er ikke holdbar hverken politisk, eller hvad angår retfærdighed, navnlig fordi nogle af tredjelandene med en høj grad af beskyttelse (med undtagelse af de mindst udviklede lande) har et stort potentiale til at aftage EU's produktion i den bedre ende af markedet.

På nuværende tidspunkt står EU, USA og Japan for ca. 80 % af importen af beklædning på verdensplan, hvilket viser den til stadighed ringe betydning af eksport fra nord til syd, men også det ringe omfang af handlen mellem lande i syd. Der er således mulighed for, at EU's industri kan gøre indtog på andre markeder, hvoraf nogle vokser hurtigt. Mens en række udviklingslande i denne sektor har konkurrencemæssige fordele, hvad angår masseproduktion af billige produkter af middelgod til ringe kvalitet, som de vil kunne udnytte fuldt ud fra 2005, har EU's industri en konkurrencemæssig styrke inden for fremstilling af produkter af middelgod til høj kvalitet, modeprodukter og tekniske tekstiler, som den også bør kunne udnytte.

3.2.3. *Betydningen af WTO's Doha-udviklingsdagsorden*

Forhandlingerne vedrørende markedsadgang under Doha-udviklingsdagsordenen giver for det første mulighed for at opnå mere balance i handelsbetingelserne i sektoren på verdensplan og navnlig for at sikre, at afskaffelsen af importkvoter følges af en reel indbyrdes tilnærmelse af betingelserne for markedsadgang, som indebærer lave toldsater. De nøjagtige betingelser for nedsættelse af toldsaterne og harmonisering er dog endnu ikke blevet fastsat, hvilket også gør sig gældende for forbindelsen mellem et sektorinitiativ for harmonisering af afgiften på tekstil- og beklædningsgenstande og den overordnede ordning for en generel nedsættelse af toldsaterne.

EU skal kombinere to målsætninger, som potentielt er i strid med hinanden: effektiv liberalisering gennem harmonisering af betingelserne for markedsadgang i sektoren på verdensplan samt behovet for at tage hensyn til forholdene i et betragteligt antal lande, som har præferencestatus i EU, som f.eks. AVS-landene og Euro-Middelhavslandene. Nogle af de sidstnævnte landes økonomiske udvikling er stærkt afhængig af deres tekstil- og beklædningsseksport til EU. Den præferenceadgang, som de har på nuværende tidspunkt i EU, vil i stort omfang forsvinde, når den beskyttelse, som kvotaordningen giver dem, ophører i 2005. Et spørgsmål, som skal behandles, er

omfanget af de toldpræferencer, som disse lande skal have i fremtiden, hvilket vil være afhængigt af om eller i hvilket omfang EU bliver nødt til at reducere sine toldsatser som følge af, at der eventuelt bliver vedtaget harmonisering af toldsatserne, som er gældende for alle lande, inden for rammerne af Doha-udviklingsdagsordenen. Dette er et emne, som også kan være af relativt stor betydning i forbindelse med udviklingssamarbejdet.

3.2.4. *Betydningen af importen fra de største leverandører*

Visse af de større tekstil- og beklædningseksporterende lande er stadig underlagt kvoter, som i stort omfang anvendes; afskaffelse heraf ville kunne medføre en betragtelig forøgelse af deres eksport. Blandt de lande, som i stor stil eksporterer til EU, bemærker man Kina, som har en tekstil- og beklædningsindustri med en enorm produktionskapacitet kombineret med en meget stor arbejdsstyrke og lønomkostninger, som er betragteligt lavere end i EU og de lande, som er landets mest betydningsfulde konkurrenter.

Siden Kina blev medlem af WTO i 2001, har landet nydt godt af den gradvise afskaffelse af kvoter i overensstemmelse med aftalerne om tekstiler og beklædningsgenstande. I 2002 steg importen af de produktkategorier, som for Kinas vedkommende blev liberaliseret i tredje fase af aftalen om tekstiler og beklædningsgenstande, med 46 % udtrykt i værdi og 192 % udtrykt i mængde med et gennemsnitligt fald i enhedsprisen på 50 %⁷.

Da næsten halvdelen af Kinas tekstil- og beklædningsimport på nuværende tidspunkt stadig er underlagt kvoter, og da 25 af de 42 kinesiske kvoter, som vil blive afskaffet i 2005, på nuværende tidspunkt anvendes i høj grad (90 % eller flere), kan der komme en meget betragtelig stigning i kinesiske produkters markedsandel efter 2005. Dette ville ikke kun få betydning for de 25 EU-landes produktion, men også for mindre (og fattigere) tredjelande, hvoraf nogle for visse markedssegmenters vedkommende risikerer at blive presset ud af markedet.

Parallelt hermed oplever Kina en hurtig økonomisk udvikling, som gør det til et potentielt meget interessant marked for tekstil- og beklædningseksport fra EU og tredjelande, navnlig når Kina åbner sine markeder og lever op til sine WTO-forpligtelser med hensyn til bl.a. liberalisering af detailhandlen og distributionen.

3.3. **Spørgsmål vedrørende konkurrenceevnen**

3.3.1. *Indsatsen inden for forskning og udvikling*

Selv om tekstil- og beklædning traditionelt ikke er en sektor, som skaber teknologi, har denne situation ændret sig i de senere år. Virksomheder, som har investeret i forskning og nye fremstillingsmetoder, har haft succes og været i stand til at klare sig i den internationale konkurrence. Sektoren bør således fortsat opfordres til at investere i forskning og udvikling, hvilket vil medføre, at der udvikles nye

⁷ I alle disse produktkategorier faldt EU's import fra hele verden med undtagelse af Kina med 13 % udtrykt i værdi og 11 % udtrykt i mængde med et fald i enhedspriserne på 2 %, og denne udvikling har været endnu mere markant i visse produktkategorier. Kinas andel af disse produkter steg udtrykt i værdi fra 25 % i 2001 til 38 % i løbet af første halvår i 2003; udtrykt i mængde steg Kinas andel på mindre end 14 % i 2001 til 37 % i første halvår i 2003.

intelligente materialer samt nye og mere effektive fremstillingsmetoder, og at kreative produkter til konkurrencedygtige priser kan markedsføres.

Det er vigtigt, at de offentlige myndigheder og industrien selv gør en indsats for at investere yderligere i forskning. I den forbindelse er det værd at huske på Kommissionens meddelelse "Investering i forskning: en handlingsplan for Europa", som blev vedtaget den 30. april 2003, og som har til formål at øge investeringen i europæisk forskning og udvikling til tæt på 3 % af BNP senest i 2010. I denne meddelelses afsnit 4 kan der findes oplysninger om de foranstaltninger, der er blevet truffet på EU-plan.

Selv om tekstil- og beklædningssektoren er præget af små og mellemstore virksomheder og lokal udvikling, er det vigtigt, at forskningsindsatsen finder sted på mere integreret vis, således at der opnås en kritisk masse, og at den bliver konkurrencedygtig på verdensmarkedet. Netværkssamarbejde samt integrerede forskningsprojekter, hvor forskningscentre, industrien og universiteter samarbejder om samme mål: forbedret kvalitet og konkurrenceevne. På baggrund af at industriproduktionen i det udvidede Europa med et nyt handelsmiljø i større og større grad bliver vanskeliggjort, bør den europæiske tekstil- og beklædningssektor fortsat udvikle meget specialiserede produkter. Dette er tilfældet, hvad angår f.eks. tekstiler til medicinske formål baseret på biomaterialer samt interaktive og intelligente tekstiler, som anvendes til tekstilsensorer og forbedring af testmetoder.

I denne meddelelses afsnit 4 redegøres der for de foranstaltninger, der er blevet gennemført på europæisk plan for at fremme integrerede projekter og netværkssamarbejde, med særlig fokus på små og mellemstore virksomheder. Integrerede projekter gør det muligt at kombinere en række forskellige fagområder, hvilket er nødvendigt for at udvikle nye produkter og fremstillingsmetoder: informationsteknologi, nye materialer, faglært personale og opmærksomhed på intellektuelle ejendomsrettigheder.

3.3.2. *Innovation*

Innovation på alle områder inden for tekstil- og beklædningsaktiviteter er af afgørende betydning, hvis sektoren skal forblive konkurrencedygtig. Inden for sektoren sætter individuelle virksomheder kraftigt ind på aktiviteter vedrørende innovation og udvikling af produkter, kvalitet, produktionsprocesser og organisation. Samtidig har institutioner som universiteter og teknologiske institutter et stort potentiale for at gennemføre lignende aktiviteter. Der er dog en meget ringe kommunikation om virksomhedernes og institutionernes aktiviteter. Initiativer, som har til formål at forbedre kommunikationen, kunne medføre en betragtelig multiplikatoreffekt, hvad angår udvikling og spredning af innovation blandt SMV'erne.

Tekstil- og beklædningsindustrien har også fundet det svært at skabe sammenhæng mellem ren forskning på den ene side og markedsføring af nye teknologier, produkter eller processer på den anden side. Der findes en aktionslinje for innovation under det sjette rammeprogram for forskning og udvikling. Der findes dog kun begrænsede støttemuligheder på EU-plan, hvad angår ikke-teknologisk innovation.

3.3.3. Informations- og kommunikationsteknologi

Inden for tekstil- og beklædningssektoren er effektiv informationsforvaltning blevet nøglen til at bevare konkurrenceevnen f.eks. gennem forbedring af styringen af forsyningskæden, udveksling af oplysninger, oprettelse af virtuelle net, håndtering af mindre partier og reduktion af leveringstiden.

E-handel mellem virksomheder er på nuværende tidspunkt hovedsageligt begrænset til store virksomheder i sektoren. Det er her, nogle af de største fordele ved informations- og kommunikationsteknologi (ikt) kan findes. Derfor skal SMV'erne styrke e-handel mellem virksomhederne for at sætte dem i stand til at samle deres spredte aktiviteter og søge globalt efter leverandører og markeder. Derudover er det af afgørende betydning, at der udvikles og anvendes interoperable systemer med henblik på at sætte SMV'erne i stand til fuldt ud at udnytte disse fordele.

En række vellykkede projekter er blevet finansieret inden for rammerne af det tematiske program "Et brugervenligt informationssamfund" (IST) under det femte rammeprogram for forskning og udvikling, navnlig klyngegrupperingen i forbindelse med "E-tailor"-projektet⁸. Mange forslag fra brugere har dog været svære at imødekomme. Da tekstil- og beklædningssektoren bruger ikt og ikke udvikler software, har projektforslagene ofte været præget af et ringe omfang af ren teknologisk forskning, selv om de samtidig har haft potentielt stor økonomisk betydning eller tilvejebragt nye organisationsmodeller.

Det sjette rammeprogram for forskning og udvikling giver også sektoren, herunder navnlig SMV'erne, mulighed for at drage fordel af de strategiske mål "Virksomheder og myndigheder på net", "Konstruktion af fremstilling, varer og tjenesteydelser i 2010" og "Mikro- og nanosystemer"⁹.

De til rådighed værende data om indførelse af ikt i tekstil- og beklædningssektoren er ret begrænsede¹⁰, men det ser ud til, at situationen svarer til situationen i andre fremstillingssektorer, hvor SMV'er har tøvet med at investere i ikt. Det er nødvendigt at intensivere aktiviteterne vedrørende oplysning af SMV'erne om fordelene ved ikt.

3.3.4. Erhvervsuddannelse

Når der er tale om meget specialiserede produkter og fremstillingsmetoder, bliver kvalifikationer af meget stor vigtighed. Tidligere har tekstil- og beklædningssektoren været hæmmet i sine bestræbelser på at finde en arbejdsstyrke med de rette kvalifikationer på grund af en kombination af sektorens image som en "traditionel"

⁸ Nærmere oplysninger om projektet kan findes på følgende websted: <http://www.atc.gr/e-taylor/>.

⁹ Disse dækker henholdsvis: udvikling af ikt til støtte for interoperable net, procesintegration og udveksling af ressourcer med henblik på at sætte virksomheder, som indgår i netværkssamarbejde, i stand til hurtigere at etablere mere effektive partnerskaber og alliancer, at omstrukturere og integrere deres processer, at udvikle produkter og tjenester med en merværdi og at udveksle erfaringer, udvikling af nye informationsteknologier med henblik på at optimere værdiskabelsesprocesserne inden for fremstillingsvirksomhed og dermed forbundne tjenester samt integration af mikro- og nanosystemer i et større antal nye intelligente produkter som f.eks. intelligente tekstiler.

¹⁰ Tekstil- og beklædningssektoren er for nylig blevet optaget på listen over industrisektorer, som skal dækkes af næste fase vedrørende markedsobservationscenteret "e-Business w@tch", hvilket vil give mulighed for at foretage sektor- og landesammenligninger af de vigtigste e-handelindikatorer med særlig vægt på SMV-dimensionen. Jf.: <http://www.ebusiness-watch.org/marketwatch/>.

fremstillingsindustri og det relativt lave lønniveau. Mange virksomheder oplever vanskeligheder med at ansætte personale med specialiserede kvalifikationer som f.eks. en traditionel vidensbase inden for tekstilområdet, og der er et særlig akut behov for ikt- og e-handelkvalifikationer, som i stigende grad bliver uundværlige. Unge, som begynder at arbejde i industrien, har behov for uddannelse af høj kvalitet, som passer til sektorens nye profil. På baggrund af de teknologiske ændringer og den modernisering af produktionsprocessen, som sektoren oplever, er der derudover behov for bedre uddannelse af den eksisterende arbejdsstyrke med henblik på ajourføre og forbedre dens kvalifikationer og færdigheder og at hjælpe den til at tilpasse sig nye arbejdsforhold. En større grad af overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel bør også sikres.

På EU-plan er handlingsprogrammet inden for erhvervsuddannelse Leonardo da Vinci II i perioden 2000-2006 det vigtigste instrument til støtte for nyskabende tværnationale initiativer, som har til formål at fremme den viden samt de kvalifikationer og færdigheder, som er nødvendige for en vellykket integration på arbejdsmarkedet, og programmet er allerede åbent for deltagelse af de tiltrædende lande og kandidatlandene.

Tekstilprojekter, som er blevet støttet under Leonardo, har gjort det muligt at udvikle redskaber, som er nyttige for sektoren. Disse har dog ikke været tilstrækkeligt effektive til at løse mange af sektorens problemer, hvad angår kvalifikationer og uddannelse. Generelt forudsætter programmer og støtte på EU-plan og nationalt plan ofte initiativer, som er for omfattende for individuelle SMV'er, som ofte også er dårligt informerede om mulighederne.

3.3.5. *Beskæftigelse*

Den europæiske tekstil- og beklædningssektor mistede næsten en million arbejdspladser mellem 1990 og 2000, og de udfordringer, som kan ses i horisonten, tyder på, at yderligere jobtab er meget sandsynlige. I Europa er sektorens eneste bæredygtige strategi at fokusere på innovation, forskning, mode og design, udvikling og kvalitet, anvendelse af nye teknologier samt positive relationer mellem arbejdsgiver og arbejdstager. I den forbindelse er det dog vigtigt at holde sig for øje, at nye fremstillingsmetoder ikke skal medføre et fald i beskæftigelsen, men derimod bedre beskæftigelse i et behageligere arbejdsmiljø med forskelligearbejdsmetoder. Det er således vigtigt, at uddannelse, de kvalifikationer, som er til rådighed, og forvaltningen af arbejdsmarkedet koordineres effektivt.

3.3.5.1. Lige muligheder

På grund af den store andel af kvindelige arbejdstagere i sektoren - den når helt op på 74 % i undersektoren beklædning - er fremme af lige muligheder af så meget desto større betydning. Arbejdsmarkedets parter i tekstil- og beklædningssektoren i Europa¹¹ har undersøgt spørgsmålet vedrørende beskæftigelsestilbud for kvinder i en årrække. Inden for rammerne af den sociale dialog på sektorplan og med økonomisk støtte fra Kommissionen har de for nylig udarbejdet en vejledning for arbejdsgivere, arbejdstagernes repræsentanter og disses organisationer, hvori innovativ god praksis, hvad angår lige muligheder, beskrives.

¹¹ Euratex og ETUF:TCL.

3.3.5.2. Håndtering af ændringer

Virksomhederne og arbejdstagernes evne til at foregribe, udløse og tilpasse sig ændringer er af afgørende betydning for at opnå større økonomisk vækst, beskæftigelse og social samhørighed. Social dialog og sociale partnerskaber på alle niveauer er af afgørende betydning for en vellykket foregribelse og håndtering af ændringer generelt og omstrukturering i særdeleshed.

På det sociale topmøde i Barcelona 2002 besluttede arbejdsmarkedets parter i Europa på Det Europæiske Råds opfordring at påbegynde drøftelser med henblik på at undersøge muligheden for at gennemføre en social dialog om omstruktureringer. Efter tre seminarer i efteråret 2002 og foråret 2003, som fokuserede på tre konkrete tilfælde af omstrukturering, nåede arbejdsmarkedets parter til enighed om en fælles tekst med titlen "Orientations for reference in managing change and its social consequences" (vejledning vedrørende håndtering af ændringer og de sociale konsekvenser heraf).

Teksten består af en række anbefalinger, som bekræfter behovet for et "klima præget af tillid" og en "positiv holdning til ændringer" og for at undgå "usikkerhed og lang ventetid" i forbindelse med procedurerne for information og høring af arbejdstagerne. Arbejdsgiverne opfordres til at redegøre for og begrunde ændringerne og de mulige konsekvenser heraf for arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter i god tid. Man understreger betydningen af et partnerskab mellem arbejdsgiverne, arbejdstagerne og de lokale myndigheder, når de skal håndtere omstruktureringer, navnlig når omstruktureringen påvirker en hel region, samt behovet for at opretholde arbejdstagernes beskæftigelsessevne gennem vedvarende udvikling af kvalifikationer og kompetencer og SMV'ernes specifikke problemer i forbindelse med omstruktureringer.

Arbejdsmarkedets parters initiativ på tværfagligt plan i Europa er det første betydningsfulde skridt i retning af at definere og udvikle bedste praksis inden for foregribelse og håndtering af omstrukturering, og de bør forsøge at sikre, at det bliver synligt og gennemføres effektivt på alle niveauer. Sociale partnerskaber er et grundlæggende element i forbindelse med vellykket omstrukturering. Hvad angår information og høring af arbejdstagerne, bør de eksisterende fællesskabsbestemmelser gennemføres fuldt ud og udvikles på alle relevante niveauer.

3.3.5.3. Den sociale dialog på sektorplan i Europa

Sikring af bæredygtig udvikling i tekstil- og beklædningssektoren i Europa vil kræve, at alle - herunder politiske beslutningstagere og arbejdsmarkedets parter - forpligter sig til løbende at forbedre forvaltningen af økonomiske, miljømæssige og sociale ressourcer. Den sociale dialog på europæisk plan spiller en afgørende rolle i forbindelse med håndteringen af ændringer af forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager, og den udgør grundlaget for høringer vedrørende en lang række emner. Den europæiske tekstil- og beklædningsindustri var en af de første sektorer, der fik en social dialog på europæisk plan, og den har været en godt eksempel på de store muligheder for udvikling, som den sociale dialog på sektorplan i Europa giver. De initiativer, som er blevet iværksat af arbejdsmarkedets parter inden for disse rammer, omfatter bl.a. vedtagelse af et fælles adfærdskodeks og udarbejdelse af en vejledning vedrørende offentlige indkøb for sektoren samt projekter vedrørende

erhvervsuddannelse og forberedelse af virksomheder i de tiltrædende lande og kandidatlandene på tiltrædelsen.

Både ILO og Kommissionen har anerkendt¹², at selv om udviklingen er positiv med hensyn til den tresidede, tværfaglige, sociale dialog i de tiltrædende lande og kandidatlandene, er en autonom, social dialog på sektorplan i disse lande stadig nærmest ikke-eksisterende, og en sådan bør fremmes.

3.3.6. *Miljø*

EU har forpligtet sig til at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau. To af de mest betydningsfulde emner for tekstil- og beklædningsindustrien er behovet for at reducere både mængden af spildevand, som lukkes ud efter mange af processerne som f.eks. indfarvning og efterbehandling, og indholdet af kemikalier i dette spildevand. Samtidig er det en udfordring for industrien at skulle anvende en livscyklustankegang, når den skal forholde sig til, hvorledes de produkter, som fremstilles, påvirker miljøet.

På EU-plan er den vigtigste retsakt med betydning for tekstil- og beklædningsindustrien direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening¹³ fra 1996, som har til formål at tilvejebringe en integreret forebyggelse og kontrol af den forurening, som skyldes en lang række aktiviteter i industrien og landbruget, herunder forbehandling eller indfarvning af fibre eller tekstiler¹⁴.

Kommissionen forventer, at gennemførelsen af dette direktiv vil fremskynde moderniseringsprocessen og medføre, at de anlæg, som berøres, vil forurene i langt ringere grad. Den anerkender, at gennemførelsen kan få en betragtelig socioøkonomisk betydning, og er opmærksom på, at mange små tekstilbehandlingsvirksomheder frygter omkostningsstigninger, som de ikke kan bære¹⁵. SMV'er udgør en stor del af alle anlæg omfattet af integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening i Europa¹⁶. Da flertallet af SMV'erne befinder sig i en tilstand af "sårbar efterlevelse" af de eksisterende retsfor skrifter på miljøområdet¹⁷, er der muligvis behov for, at medlemsstaterne under overholdelse af EU-reglerne om statsstøtte giver en særlig støtte til erhvervsdrivende, som mangler ressourcerne til at klare den administrative byrde, som direktivet medfører. Kommissionen selv har til hensigt at undersøge udformningen af tærskelkriterierne for tekstilbearbejdningssektoren og revidere, hvorvidt direktivet dækker de relevante anlæg. Samtidig deltager Kommissionen under det femte rammeprogram for

¹² Jf. Kommissionens meddelelse af 26. juni 2002 "Den europæiske sociale dialog som drivkraft bag modernisering og omstilling", KOM(2002) 314 endelig.

¹³ Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996, EFT L 257 af 10.10.1996, s. 26-40.

¹⁴ Yderligere oplysninger om den bedste tilgængelige teknik (BAT = best available techniques) i tekstilbearbejdningssektoren kan findes i BAT-referencedokumentet (Europa-Kommissionen, juli 2003): <http://eippcb.jrc.es>.

¹⁵ Jf. Kommissionens meddelelse af 19. juni 2003 "På vej mod bæredygtig produktion - Status over gennemførelsen af Rådets direktiv 96/61/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening."

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Rapporten "European SMEs and Social Environmental Responsibility" (Europæiske SMV'er og socialt og miljømæssigt ansvar) (Det Europæiske Observationscenter for SMV, 2002) kan findes på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory.htm.

forskning og udvikling også i finansieringen af forskningsprojekter, som specifikt har til formål at løse tekstilindustriens miljømæssige problemer¹⁸.

Tekstilindustrien står over for miljømæssige udfordringer, som svarer til udfordringerne for andre industrier, og de teknologier, hvormed man kan tage udfordringerne op, ligner ofte hinanden i høj grad. De enkelte sektorer har dog deres egne forskergrupper, og der er kun i meget begrænset omfang kommunikation og samarbejde mellem disse. Kommissionen støtter under det femte rammeprogram for forskning og udvikling derfor et initiativ¹⁹, som har til formål, at der bliver udvekslet oplysninger mellem de forskergrupper, som arbejder for henholdsvis tekstil-, garvnings- samt papirmasse- og papirsektoren, med henblik på at sætte dem i stand til at reagere mere effektivt på disse sektors miljømæssige behov.

Samtidig er Kommissionens strategi for fremme af grønne produkter, som er beskrevet i meddelelsen om integreret produktpolitik²⁰, af stor betydning for tekstil- og beklædningssektoren, da den dækker emner som udliciteringsbeslutninger, brugsvarighed og styring af forsyningskæden. Set fra tekstil- og beklædningsindustriens synspunkt er det nødvendigt for sektoren, at de forskellige redskaber, som allerede findes - herunder miljøforvaltningssystemer, mærkningsordninger og forbedring af adgangen til oplysninger for alle aktører - bliver mere produktorienterede og brugervenlige. Derudover er der behov for, at aktørerne i industrien og de nationale myndigheder yder en øget indsats for at styrke sådanne redskabers potentiale til at skabe konkurrencemæssige fordele for sektoren, samtidig med at de miljømæssige resultater forbedres.

3.3.7. *Kemikalier*

Endnu en udfordring, som begynder at tone frem for tekstil- og beklædningssektoren, er EU's nye kemikaliepolitik. Teksterne til et fremtidigt udkast til en forordning om REACH²¹, som følger hvidbogen om en strategi for en ny kemikaliepolitik²² fra 2001, der er udarbejdet af GD for Erhvervspolitik og GD for Miljø, indeholder bestemmelser om, at visse kemiske stoffer, som anvendes eller markedsføres i EU i mængder af et vist omfang, i fremtiden skal underkastes en procedure vedrørende registrering og - om nødvendigt - evaluering samt tilladelse/begrænsning.

Mens REACH-pakken har til formål at skabe en overordnet balance mellem de tre søjler vedrørende bæredygtig udvikling (økonomisk, social, miljømæssig), kan den få negative konsekvenser for visse producenter/importører i visse sektorer. Der er risiko for prisstigninger på visse kemiske stoffer og præparater. Man kan også vente, at præparater af lav værdi trækkes tilbage.

Industrien har i forbindelse med den offentlige høring påpeget, at den er en betydningsfuld downstream-bruger af en meget lang række kemiske præparater.

¹⁸ For eksempel støtter nøgleaktionen vedrørende bæredygtig forvaltning og vandkvalitet under det femte rammeprogram for forskning og udvikling projektet TOWEFO, som evaluerer betydningen af gennemførelsen af direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening for den bæredygtige affaldsforvaltning i tekstil anlæg.

¹⁹ Yderligere oplysninger kan findes på følgende websted: <http://www.patantex.net>.

²⁰ Kommissionens meddelelse af 18. juni 2003 om Integreret produktpolitik - Miljøpåvirkninger set i et livscyklusperspektiv, KOM(2003) 302 endelig.

²¹ Jf.: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/chemicals/chempol/whitepaper/reach.htm>.

²² KOM(2001) 88 endelig, vedtaget den 27.2.2001.

F.eks. indeholder en typisk opskrift på tøjfarve fem præparater, som hver især består af ti kemiske stoffer, og en tekstilbearbejdningssvirkning bruger i hundredvis af opskrifter hvert år. Kommissionen har under udarbejdelsen af REACH-forslaget taget hensyn til tekstilindustriens synspunkter. Den betydelige reduktion i kravene om prøver for små mængders vedkommende og den betydelige reduktion af den administrative byrde har i stort omfang mindsket de potentielle negative virkninger, f.eks. tilbagetrækning af stoffer, som tekstilindustrien anvender.

3.3.8. *Forbrugerspørgsmål og folkesundhed*

Visse forbrugere er i stigende grad opmærksomme på den mulige sundhedsmæssige påvirkning fra de produkter, som de spiser eller kommer i kontakt med, og dette er et område, som i særlig grad har forbrugerorganisationers bevågenhed i hele Europa. Set fra tekstilindustriens synspunkt vedrører dette primært beklædning, boligtekstiler og i mindre omfang tæpper. Producenter af beklædningsgenstande reagerer i stigende grad ved at undersøge de kemikalier, som beklædningsgenstandene indeholder, og som muligvis frigøres i forbindelse med vask og brug, navnlig når der er tale om længere tids kontakt med huden. Som det er tilfældet i forbindelse med bestemmelser, som vedrører miljøbeskyttelse, bør dette emne ikke ses som en trussel mod sektoren, men snarere som en mulighed for producenterne i EU for at reklamere for, at deres produkter er præget af et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.

Reklamer for tekstilvarer må ikke være vildledende, jf. direktiv 84/450/EØF som ændret ved direktiv 97/55/EF, og mærkningen af tekstilprodukter bør være give klar, præcis og forståelig information på et sprog, der er letforståeligt for forbrugeren.

3.3.9. *Virksomhedernes sociale ansvar*

I erhvervslivet og blandt forbrugerne er man i stigende grad opmærksom på, at virksomhederne - i hvert fald i nogen grad - kan bidrage til en bæredygtig udvikling ved at integrere miljømæssige og sociale hensyn i både deres forretningsaktiviteter og deres samspil med interessenter. Det anerkendes også, at denne form for ansvarlig adfærd kan danne grundlag for langsigtet succes i forretningslivet og derfor kan bidrage til at forbedre konkurrenceevnen.

I sin meddelelse om virksomhedernes sociale ansvar²³ støtter Kommissionen fremme af virksomhedernes sociale ansvar som virksomhedernes betydningsfulde frivillige bidrag til bæredygtig udvikling

I den sammenhæng har Kommissionen oprettet et forum for en række forskellige interessenter, som brancheorganisationer, fagforeninger og ngo'er, der er aktive inden for tekstil- og beklædningssektoren, har bidraget til. Som et af de prioriterede områder omfatter strategien også fremme af virksomhedernes sociale ansvar blandt små og mellemstore virksomheder, hvilket er meget relevant, hvis konceptet skal finde yderligere accept i sektoren.

Inden for tekstilbranchen fremmes praksis vedrørende virksomhedernes sociale ansvar hovedsageligt af og for store multinationale selskaber i beklædningsindustrien. I dag og fremover vil det formentlig være de store

²³ Virksomhedernes sociale ansvar: Virksomhedernes bidrag til bæredygtig udvikling, KOM(2002) 347 endelig, vedtaget den 2.7.2002.

erhvervskunder, der lægger det største pres på små og mellemstore virksomheder for at få dem til at indføre en praksis for deres sociale ansvar. På grund af den komplekse og i høj grad internationale forsyningskæde i tekstil- og beklædningsindustrien vil spørgsmålet om virksomhedernes sociale ansvar antagelig få stadig større betydning. I 1997 vedtog arbejdsmarkedets parter inden for tekstil- og beklædningsindustrien på EU-plan et charter om virksomhedernes sociale ansvar.

Manglende viden om praksis for virksomhedernes sociale ansvar synes dog at være en væsentlig hindring for, at små og mellemstore virksomheder i branchen indfører en sådan praksis. Arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger spiller en vigtig rolle og kan øge bevidstheden om virksomhedernes sociale ansvar ved at være til rådighed med information og brugervenlige værktøjer og ved at formidle eksempler på god praksis. Kommissionen arrangerer selv en oplysningskampagne i 2004 om virksomhedernes sociale ansvar, der er målrettet specifikt på små og mellemstore virksomheder, og som skal dække hele EU og alle de tiltrædende lande og kandidatlandene.

Når man tænker på små og mellemstore virksomheders særlige ressourcemæssige begrænsninger, er det derudover afgørende, at de er i stand til at vurdere den fortjeneste, som de kan regne med at få ud af at indføre en praksis for virksomhedernes sociale ansvar, og at måle, hvorvidt en sådan fortjeneste vil give dem mulighed for at dække udgifterne til overvågning af, rapportering om og fremme af aktiviteter i denne sammenhæng. Det gælder særligt inden for tekstil- og beklædningssektoren på grund af den komplekse og internationale forsyningskæde.

3.3.10. *Intellektuelle ejendomsrettigheder*

De fordele, som den europæiske tekstil- og beklædningssektor nyder på grund af dens evne til at skabe nye produkter, trues af varemærkeforfalskninger. På trods af Fællesskabets beskyttelse af både varemærker, mønstre og modeller kopieres både varemærker, mønstre og modeller systematisk på bekostning af ejerne²⁴. Især mange SMV'er har svært ved at bekæmpe denne trussel, da de ofte mangler ressourcer til at søge hjælp hos eksperter inden for intellektuelle ejendomsrettigheder eller at påbegynde komplekse retssager.

Kommissionen har for nylig forelagt to forslag, som vil kunne give et væsentligt bidrag til at styrke beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Det foreslåede direktiv om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder²⁵ har til formål at harmonisere de nationale bestemmelser på dette område. En parallel forordning²⁶, som blev vedtaget i juli 2003, vedrører toldmyndighedernes indgriben over for varer, der krænker intellektuelle ejendomsrettigheder. Selv om der her er tale om to væsentlige instrumenter til at bekæmpe forfalskning såvel i Fællesskabet som ved

²⁴ F.eks. blev 4,7 mio. stykker beklædning og tilbehør beslaglagt af toldmyndighederne ved EU's ydre grænser i 2001, og halvdelen af alle EU's toldbehandlingssager i 2001 (dvs. 2628 sager) vedrørte tekstil- og beklædningsprodukter. Jf.:

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/customs/counterfeit_piracy/statistics/statistics_en_2001.pdf.

²⁵ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger og procedurer til sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder af 30. januar 2003, KOM(2003) 46 endelig.

²⁶ Rådets forordning (EF) 1383/2003 af 22. juli 2003 om toldmyndighedernes indgriben over for varer, der mistænkes for at krænke visse intellektuelle ejendomsrettigheder, og om de foranstaltninger, som skal træffes over for varer, der krænker visse intellektuelle ejendomsrettigheder, EUT L 196 af 2.8.2003.

dets ydre grænser, kan de ikke løse problemet ved en af de vigtigste kilder, dvs. i de tredjelande, der typisk producerer varerne. Der er derfor behov for yderligere foranstaltninger til at forbedre beskyttelsen og håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder i visse tredjelande, hvor denne er mangelfuld. Samtidig er det vigtigt at sikre spredning af oplysninger til SMV'er i tekstil- og beklædningsindustrien vedrørende deres rettigheder og mulige retsmidler på dette område. Endvidere vil effektiv håndhævelse fra medlemsstaternes nationale myndigheders side være af afgørende betydning.

3.3.11. Regionale aspekter

Tekstil- og beklædningsindustrien i Europa er karakteriseret ved geografisk koncentration af SMV'er i en række regioner, som i høj grad er afhængige af sektoren, hvad angår beskæftigelse og socioøkonomisk samhørighed. Der er ofte begrænsede alternative beskæftigelsesmuligheder i disse regioner. Derudover udgør kvinder ofte en stor del af arbejdsstyrken, navnlig i beklædningssektoren. Derfor kan ethvert økonomisk tilbageslag i sektoren og det deraf følgende jobtab medføre uforholdsmæssigt store negative konsekvenser i visse regioner - både i de 15 EU-medlemsstater og i de fremtidige medlemsstater.

Disse forhold nødvendiggør evnen til at foregribe industrielle ændringer og til at tiltrække nye investeringer i forskelligartede økonomiske aktiviteter. Ydermere vil de fleste arbejdstagere, som mister deres job inden for tekstil- og beklædningssektoren, være ude af stand til at finde et nyt job i sektoren. De jobmuligheder, som der fortsat vil findes, vil sandsynligvis kræve et højere uddannelsesniveau. Af disse grunde er der behov for regionale uddannelsesprogrammer, som fokuserer på ajourføring af kvalifikationer og omskoling med henblik på flytning til andre jobfunktioner.

Finansiering under strukturfondene administreres ved hjælp af horisontale, flerårige, regionale udviklingsprogrammer, som fremlægges af regionerne og godkendes af Kommissionen.

3.3.12. Konkurrencepolitik, statsstøtte og spørgsmål vedrørende det indre marked

I en sektor som tekstil- og beklædningssektoren, som oplever en fortsat tilpasningsproces, navnlig i form af lukning og/eller modernisering af anlæg, kan statsstøtte få en forstyrrende virkning. I den sammenhæng er overholdelse af de gældende regler for tildeling af statsstøtte til sektoren af stor betydning. I betragtning af at omfanget af de investeringer, som kræves i forbindelse med mange aktiviteter i tekstilbranchen og inden for beklædningsproduktion, er betydeligt lavere end i andre sektorer, synes det ydermere at være oplagt, at reglerne vedrørende statsstøtte til tekstil- og beklædningssektoren vil blive strammet op inden for en overskuelig fremtid.

Der findes dog en række områder, hvor man muligvis kan se mere positivt på statsstøtte, da den overordnet set kan få positiv betydning for EU. Med henblik på at få en afklaring af statsstøttepolitikken på disse områder har Kommissionen vedtaget en række retningslinjer og rammer, herunder på områder af stor betydning for tekstil- og beklædningsindustrien som f.eks. forskning og udvikling, beskæftigelse og uddannelse, SMV'er, miljøbeskyttelse samt redning og omstrukturering af virksomheder i vanskeligheder.

Eventuelle fremtidige initiativer inden for dette område på nationalt plan og på fællesskabsplan skal være i fuld overensstemmelse med konkurrencereglerne og tage sigte på en forbedring af markedseffektiviteten gennem fremme af integration og effektiv ressourcefordeling i og på tværs af det indre markeds sektorer og regioner, uden at der derved skabes konkurrenceforvridning.

4. FORSLAG OM STYRKE KONKURRENCEEVNEN PÅ LANGT SIGT I TEKSTIL- OG BEKLÆDNINGSSEKTOREN I EU

Styrkelse af konkurrenceevnen på langt sigt i tekstil- og beklædningssektoren i det udvidede EU er forbundet med fremme af de faktorer, som er af betydning for de nuværende og forventede konkurrencemæssige fordele i EU's tekstil- og beklædningsindustri.

Mens virksomhederne er ansvarlige for at fastlægge hensigtsmæssige strategier og at tilpasse sig ændrede konkurrenceforhold, skal medlemsstaterne og EU's myndigheder sikre et sæt sammenhængende politikker, og at der i tilstrækkeligt omfang er adgang til instrumenter, som - gennem fremme af forbedringer inden for forskning og innovation, kvalitet og udvikling samt uddannelse - kan forbedre konkurrenceevnen i tekstil- og beklædningsindustrien i EU.

Den nye europæiske beskæftigelsesstrategi, som trådte i kraft i juli 2003, indeholder retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik. Da medlemsstaterne vedtog disse retningslinjer, påtog de sig bl.a. at styrke udviklingen af menneskelig kapital og livslang læring med henblik på at forbedre tilpasningsevnen på arbejdsmarkedet, fremme iværksætterånden og jobskabelsen og bekæmpe de regionale skævheder i beskæftigelsen. Mange af disse ambitiøse mål er særligt relevante for tekstil- og beklædningssektoren, idet et af hovedmålene er at sikre økonomiens gnidningsløse overgang til nye vilkår. Det fremhæves, at et overordnet mål er at forbedre styreformer og styrke partnerskaber, hvilket skal ske ved at inddrage parlamentariske organer, arbejdsmarkedets parter og andre relevante aktører i et tæt samarbejde, og der gøres opmærksom på behovet for effektiv formidling fra de ansvarlige instanser, herunder arbejdsformidlingerne.

Samtidig skal den fortsatte udvidelse af adgangen til EU's markeder, som i endnu højere grad bliver tilgængelige den 1. januar 2005, når alle kvantitative restriktioner afskaffes, følges op af, at tekstil- og beklædningsindustrien i ligeså stort omfang får adgang til at eksportere til verdensmarkedet. De investeringer, som foretages med henblik på at løse problemerne afledt af hurtige ændringer af den kombination af faktorer, som er afgørende for konkurrenceevnen i EU, kræver lige vilkår på internationalt plan, således at der bliver økonomiske incitamenter forbundet med den ofte smertefulde omstrukturings- og moderniseringsproces.

Med den øgede liberalisering af adgangen til markederne i EU er det også vigtigt at give de mindst udviklede lande og små producenter præferencemargener, som kan hjælpe dem med at undgå at blive presset ud af markedet.

Inden for rammerne af integrerede regionale udviklingsinstrumenter vil det sluttelig være af stor betydning at foregribe industrielle ændringer, når de overstiger en regions evne til at tilpasse sig sådanne ændringer. Forskellige sektorer i industrien i det udvidede EU, herunder tekstil- og beklædningssektoren, gennemgår jævnligt

omstrukturerings- og moderniseringsprocesser, som er af betydning for beskæftigelsen, virksomhederne selv og den socioøkonomiske situation i regionerne. Det er vigtigt at tiltrække investeringer til disse regioner, at uddanne arbejdstagerne, så de kan finde job i forskellige brancher, og at omskole arbejdstagere, som forbliver i samme sektor, så de kan leve op til kravet om til stadighed at forbedre deres kvalifikationer.

4.1. Foranstaltninger på EU-plan

4.1.1. Handelspolitik

EU har i denne sektor en række mål, som det er vanskeligt at kombinere: fremme af sin egen industri inden for rammerne af større international konkurrence, udviklingstiltag, at Doha-udviklingsdagsordenen skal blive vellykket, balance mellem multilateral liberalisering og præferencestatus samt fremme af en bæredygtig udvikling og bæredygtige handelsbetingelser. De til rådighed værende handelspolitiske instrumenter er blevet undersøgt igen med henblik på at fastslå, hvorledes man skal reagere på de udfordringer, som liberalisering af kvoterne og øget globalisering af handelen udgør, og på at tilvejebringe et sæt klare, forudsigelige og sammenhængende rammer, inden for hvilke industrien i EU og andre relevante parter kan planlægge deres virksomhedsstrategi, investeringer og uddannelsestiltag. Disse rammer kunne omfatte følgende elementer:

4.1.1.1. Forbedring af betingelserne for markedsadgang i tredjelande - Doha-udviklingsdagsordenen

Stillet over for global konkurrence, navnlig for så vidt angår lavprisvarer, vil det være af afgørende betydning for den europæiske tekstil- og beklædningssektor, at den får reel adgang til tredjelandenes markeder. Derfor har EU inden for rammerne af forhandlingerne vedrørende Doha-udviklingsdagsordenen forsøgt at opnå betingelser for adgang til markeder i tredjelande, som både er fair og sammenlignelige i hele verden. EU mener, at afskaffelsen af kvoter i 2005 bør ledsages af en bedre og sammenlignelig adgang til andre landes tekstil- og beklædningsmarkeder. Ellers ville de deraf følgende forskelle med hensyn til markedsadgang ville blive meget vanskelige at acceptere på langt sigt, navnlig hvis nogle af de største og mere konkurrencedygtige eksportører af tekstil og beklædning i verden stadig opretholder betydelige hindringer for adgangen til deres markeder. Det har givet anledning til bekymring, at nogle af de største tekstil- og beklædningseksporterende lande ikke hidtil har givet positive signaler om ville ophøre med at beskytte deres industri i forbindelse med Doha-udviklingsdagsordenen. Det rejser spørgsmålet, om virksomheder i disse lande kunne udnytte deres beskyttede adgang til deres hjemmemarkeder til at indlede et mere aggressivt fremstød på andre landes markeder.

I EU's nuværende forslag i forbindelse med forhandlingerne om markedsadgang opfordrer man alle medlemmer af WTO - med undtagelse af de mindst udviklede lande - til at reducere deres toldsatter til det lavest mulige fælles niveau og til at afskaffe ikke-toldmæssige hindringer. Dette skulle sætte EU's industri i stand til at konkurrere i andre lande på betingelser, som svarer til dem, som EU giver tredjelande. Alle lande ville skulle bidrage, herunder selvfølgelig også landene med meget konkurrencedygtige eksportører af tekstil og beklædning. EU vil ikke begrænse sine allerede relativt begrænsede toldsatter yderligere, hvis ikke

virksomhederne i EU i tilsvarende omfang får adgang til eksterne markeder. For i passende omfang at tage hensyn til udviklingslandenes bekymringer vedrørende udvikling - som både påvirker lande med og uden præferencestatus - og påvirkningen af industrien i EU skal anvendelsen af nye, lavere satser indføres med overgangsperioder, som muliggør tilpasning.

Den fortsatte tilstedeværelse af ikke-toldmæssige handelshindringer - som EU forsøger at afskaffe, men som også giver andre lande vanskeligheder - udgør et alvorligt problem for den europæiske industri. I tekstil- og beklædningssektoren består disse hovedsageligt af yderligere skatter/afgifter eller importtold, minimumsimportpriser eller en toldværdiansættelsespraksis, som ikke er baseret på den pris, der er betalt for den importerede vare, meget hårde eller *de facto* diskriminerende mærkningskrav, importtilladelsesordninger, besværlige godkendelsesprocedurer osv. Behandling af disse nødvendiggør, at der findes en løsning på en række problemer. I nogle tilfælde kan det forekomme, at sådanne hindringer klart er i modstrid med eksisterende WTO-regler, og disse sager kan behandles ved hjælp af WTO's ordning for bilæggelse af tvister, hvis der kan forelægges dokumentation. Der er dog sager, hvor det er uklart, om der foreligger uoverensstemmelse med WTO-forpligtelserne, og derudover er det i visse tilfælde svært at fremskaffe afgørende beviser - f.eks. når de ikke-toldmæssige handelshindringer vedrører administrativ praksis.

Forhandlingerne inden for rammerne af Doha-udviklingsdagsordenen giver mulighed for iværksættelse af en omfattende gennemgang af alle sager vedrørende påståede ikke-toldmæssige handelshindringer - muligvis gennem procedurer som f.eks. et krydsunderretningssystem og forhandlinger baseret på anmodninger og tilbud med henblik på at indgå en aftale om afskaffelse eller afståelse fra anvendelse af sådanne foranstaltninger. Sådanne forhandlinger kunne finde sted på bilateralt plan, men målet ville være at gøre de forpligtelser, som bliver resultatet heraf, multilaterale. I de bilaterale tekstilaftaler, som er blevet indgået for nylig, har EU inkluderet lister over forskellige typer af ikke-toldmæssige handelshindringer, som kunne anvendes som en standard for forpligtelserne til ikke at anvende ikke-toldmæssige handelshindringer og for undersøgelsen af disse hindringer. En sådan undersøgelse af hver enkelt ikke-toldmæssig handelshindring vil være en tidskrævende opgave, som nødvendiggør yderligere input fra industrien i forbindelse med udarbejdelsen af listerne over dokumenterede ikke-toldmæssige handelshindringer i prioriterede lande.

4.1.1.2. Et Euro-Middelhavsområde

Som en del af Barcelona-processen skabes der et frihandelsområde, som kommer til at omfatte EU-landene og Middelhavslandene. Et af de vigtigste prioriterede områder for tekstil- og beklædningssektoren i forbindelse med etableringen af et sådant område er at udvide den paneuropæiske ordning for diagonal oprindelseskumulation²⁷, som allerede omfatter EU, EFTA-landene, de central- og

²⁷ Diagonal kumulation betyder i Euro-Middelhavssammenhæng mulighederne for kumulation, når en række lande har indgået aftale eller er kædet sammen ved hjælp af en række aftaler af samme type, og hvor brugen af materialer med oprindelse i et af de pågældende lande er tilladt. Som eksempel kan nævnes stof med oprindelse i Fællesskabet, som anvendes til fremstilling af en skjorte i Polen; denne skjorte kan eksporteres til Schweiz, der nyder præferencestatus, eller andre lande, som er omfattet af den paneuropæiske kumulationsordning.

østeuropæiske lande og Tyrkiet, til også at omfatte Middelhavslandene. I slutfasen forventes kumulationsordningen også at omfatte landene på Balkan.

Inden for et sådant frihandelsområde vil det være muligt for de økonomiske beslutningstagere at anvende mellemprodukter fra hele området uden hindringer. Dette vil gøre det muligt at udnytte de forskellige områders konkurrencemæssige fordele mere intensivt, og det vil også give tekstil- og beklædningssektoren mulighed for at bevare hele produktionskæden tæt på det europæiske marked, hvorved man kombinerer fordelene ved rimelige omkostninger, kvalitet og nærhed. Dette område vil også til en vis grad afbøde de negative konsekvenser af afskaffelsen af importkvoterne i 2005, og derfor er en hurtig gennemførelse af afgørende betydning.

Efter at der i Palermo den 7. juli 2003 blev opnået enighed om oprindelsesprotokollen blandt ministrene med ansvar for handel i Euro-Middelhavsområdet, er det vigtigste resterende tiltag med henblik på opnåelse af denne oprindelseskumulation at vedtage frihandelsaftaler blandt de berørte lande²⁸. Kommissionen mener, at disse lande kunne yde en større indsats i denne henseende. Hvis diagonal kumulation skal fungere, skal alle partnerne have enslydende regler vedrørende oprindelse samt en fælles ordning for administrativt samarbejde, som er beskrevet i detaljer i frihandelsaftalens oprindelsesprotokol. Da tekstil og beklædning spiller en afgørende rolle for økonomien i landene i den sydlige og østlige del af Middelhavsområdet, er det af særlig stor betydning, at området er oprettet senest i 2005, og man bør overveje måder, hvorpå man kan fremskynde en effektiv indførelse af kumulativ oprindelse i området. Kommissionen vil undersøge nærmere, om der i regionen eller fra industrien stilles krav om alternativer til frihandelsaftaler mellem landene. Fællesskabet prioriterer imidlertid, at der indgås sådanne frihandelsaftaler, og endemålet er at gennemføre frihandelsområdet for Euro-Middelhavslandene. Hvis der stilles forslag om alternative ordninger, skal de kunne skabe tilsvarende resultater som frihandelsaftaler med hensyn til både den øgede økonomiske integration af Euro-Middelhavslandene, der forventes af kumulationsordningen for pan-Euro-Middelhavsområdet, og med hensyn til bestemmelse af, bevis for og kontrol med oprindelsen af de produkter, der er omfattet af kumulationsordningen. Alternative ordninger skulle i givet fald være baseret på et grundlag og et sæt klare regler og metoder for administrativt samarbejde, der er foreneligt med WTO's principper.

Mere generelt bør der ved oprettelsen af et frihandelsområde ydes en særlig indsats for at håndhæve centrale arbejds- og miljønormer, sikre arbejdsmarkedets parter medindflydelse og fremme den sociale sektordialog.

4.1.1.3. Visse tekstil- og beklædningsproducerende landes sårbarhed

Visse udviklingslande, navnlig en række af de mindst udviklede lande, små leverandører og Euro-Middelhavslandene vil pludseligt fra 2005 blive udsat for hårdere konkurrence fra lande, som indtil da havde været pålagt kvoter. Fra 2005 vil deres eneste præferencestatus bestå i differentiering af de toldsatser, som EU anvender. Disse kan alt afhængig af resultaterne af Doha-udviklingsdagsordenen blive reduceret yderligere i retning af harmoniserede niveauer, som endnu ikke er

²⁸ Som eksempel vil Marokko blive i stand til at importere stof fra Egypten, bearbejde det til en beklædningsgenstand og eksportere den til EU, uden at der opkræves told. For at være omfattet af diagonal kumulation skal Marokko og Egypten dog have indgået en frihandelsaftale, ellers vil en sådan beklædningsgenstand skulle pålægges told i EU.

blevet fastlagt. Samtidig står disse lande over for en situation, hvor - til dels på grund af de gældende regler vedrørende oprindelse - en betragtelig del af deres eksport af beklædning til EU ikke er berettiget til nedsættelse af toldsatsen, mens deres største konkurrenter i udviklingslandene er berettiget til nedsættelse af toldsatsen, fordi deres produkter er berettiget til en sådan behandling takket være en højere grad af integration af deres tekstil- og beklædningssektor. Dette problem kan, ganske vist kun delvist, løses på tre måder:

- a) **Told.** EU er interesseret i at fremme fælles toldsatser, som er så lave som muligt, dvs. det laveste niveau, som alle WTO-medlemmer kan blive enige om at anvende. Hvis sådanne "fælles" toldsatser, som vedtages i forbindelse med Doha-udviklingsdagsordenen, kommer til at ligge under de nuværende EU-toldsatser, ville det medføre, at de mindst udviklede lande og Euro-Middelhavslandenes præferencemargener reduceres yderligere, og desto lavere de vedtagne toldsatser fastsættes, desto mere vil dette gøre sig gældende. For at løse dette potentielle problem kunne konvergens hen imod en række fælles toldsatser opnås efter en overgangsperiode, som ville give disse lande nogle år til at foretage tilpasninger.
- b) **Koncentration af EU's unilaterale præferencer.** På nuværende tidspunkt gives EU's unilaterale præferencer - den generelle præferenceordning - inden for tekstil- og beklædningssektoren til alle udviklingslande i form af en nedsættelse af toldsatserne på 20 % og til de mindst udviklede lande i form af fritagelse for told. Hvis visse objektive kriterier er opfyldt, og det således fremgår, at et land allerede er meget konkurrencedygtigt i en given sektor, kan det pågældende land blive "nedprioriteret" og miste sin præferencestatus i den pågældende sektor. På baggrund af den betydning, som afskaffelse af kvoter har for navnlig de mindst udviklede lande og små tekstil- og beklædningsleverandører, er det derfor nødvendigt at tage hensyn til følgerne af kun at give præferencer til de mest sårbare lande, når den nye generelle præferenceordning, der skal gælde efter 2006, fastlægges, idet ikke-diskriminationsprincippet samtidig skal respekteres.
- c) **Forbedring af brugen af præferencer - kumulativ oprindelse.** På nuværende tidspunkt udnytter mange lande, som nyder præferencestatus, ikke fuldt de præferencer, som de er blevet tildelt af EU - det gælder navnlig præferencer under den generelle præferenceordning og præferencer, som er blevet tildelt AVS-landene. En af grundene er, at EU's præferenceregler vedrørende oprindelse kræver, at der sker en tilstrækkelig forarbejdning i det land, som er berettiget til præferencebehandling, således at produktet kan betragtes som værende af præferenceoprindelse²⁹: målet med en sådan regel er at undgå, at disse lande blot bliver en platform for en minimal forarbejdning af varer, som kommer fra lande, som ikke er berettiget til præferencebehandling, hvorved formålet med præferencebehandling - at støtte de berettigede lande og ikke andre - ikke ville kunne opfyldes. Da mange af disse lande - især de mindst udviklede lande - ikke har en konkurrencedygtig tekstilindustri, må de typisk

²⁹ For f.eks. at en beklædningsgenstand, som er fremstillet i disse lande, kan siges at have sin oprindelse i disse lande, kræves der generelt, at der finder en "dobbelt forarbejdning" sted, hvilket betyder, at der anvendes stof, som er konkurrencedygtigt og enten fremstillet i det pågældende land (hvilket i mange tilfælde ikke forefindes) eller importeret fra lande, i hvilke ordningen vedrørende kumulativ oprindelse er gældende.

importere stof fra andre lande og bearbejde det til beklædningsgenstande, men som regel er resultatet, at det endelige produkt ikke længere betragtes som værende af præferenceoprindelse og indføres i Fællesskabet pålagt fuld told. Spørgsmålet er her, om oprindelsesreglerne (herunder den kumulative oprindelse) kan justeres på en sådan måde, at de mere sårbare landes konkurrencemæssige situation forbedres, fordi der faktisk bidrages til deres udvikling gennem en bedre brug af de præferencer, som de er blevet tildelt af EU, uden at man derved enten åbner EU's sluser for importerede varer, hvis væsentligste merværdi har oprindelse i lande, som ikke har præferencestatus, eller at man i praksis forhindrer udviklingen af den hjemlige tekstilindustri, som ikke ville kunne stå imod konkurrencen fra de største tekstileksporterende lande.

En betragtelig ændring af reglerne vedrørende oprindelse - som f.eks. afskaffelse af den nuværende regel vedrørende dobbelt forarbejdning - ville medføre, at de lande, som i højeste grad ville nyde godt af ændringen, ville blive de lande, som på nuværende tidspunkt ikke har præferencestatus, mens der ville blive skabt en for lille værditilvækst i produktionslandet. Dette ville være i modstrid med det mål, som er beskrevet under punkt b) ovenfor, om at koncentrere præferencerne i de lande, som har det største behov. Ved overvejelse af foranstaltninger, som har til formål at give landene med præferencestatus flere valgmuligheder, når de køber mellemprodukter, kunne én af mulighederne være at gøre det lettere at anvende ordningen for kumulativ oprindelse i grupper af lande med præferencestatus, som har tilstrækkeligt mange ligheder med hensyn til geografi og økonomi. En anden mulighed ville være at tillade kumulation mellem de regioner med præferencestatus, som ligger op til hinanden, forudsat at deres tekstil- og beklædningsindustri supplerer hinanden i tilstrækkelig høj grad. En sådan mulighed kan accepteres, hvis den ikke svækker den økonomiske integration mellem de berørte regioner, og den bør være baseret på et grundlag og et sæt klare regler og metoder for administrativt samarbejde, der er foreneligt med WTO's principper om bestemmelse af, bevis for og kontrol med oprindelsen af de produkter, der er omfattet af kumulationsordningen.

Når sådanne foranstaltninger overvejes, vil det ud over den betydning, som de kan få for EU's tekstil- og beklædningsindustri, være nødvendigt at tage hensyn til deres påvirkning af udviklingen inden for hele produktionskæden i tekstil- og beklædningsindustrien i disse lande.

4.1.1.4. Bæredygtighed

Øget konkurrence og liberalisering af handelen bør bidrage til det overordnede mål vedrørende alle dimensioner (økonomiske, sociale og miljømæssige) af bæredygtig udvikling. Dette udgør en udfordring f.eks. i form af spørgsmålet om, hvordan man undgår et kapløb om at vinde eller forsvare markedsandele, som resulterer i en forringelse af arbejdsforholdene, som i forvejen er ringe, for de fattigste i de fattigste lande: en sådan manglende respekt for de grundlæggende arbejdstagerrettigheder eller en forværring af de miljømæssige standarder bør ikke betragtes som en del af et lands komparative fordele. Men ved at anvende principperne om bæredygtighed på liberalisering af handelen skabes der også mulighed for et øget salg og/eller større fortjeneste på produkter fremstillet i eller uden for EU under bæredygtige forhold, da der kan træffes foranstaltninger med henblik på at øge deres synlighed og

tiltrækningskraft over for forbrugerne, og, hvad angår importerede produkter, at give dem adgang til markedet på præferencevilkår.

Fremme af bæredygtig udvikling skal så vidt muligt finde sted via specialiserede internationale institutioner, i det omfang sådanne findes (f.eks. ILO eller UNEP), gennem et øget samarbejde mellem EU og disse institutioner og på grundlag af incitament og overholdelse af internationale standarder. EU's nuværende generelle præferenceordning består allerede af særlige incitament, der giver yderligere fordele til lande, som forbedrer deres beskyttelse af arbejdstagerrettighederne; på samme måde er der mulighed for at fratage et land sin præferencestatus, hvis det for eksempel systematisk begår alvorlige overtrædelser af foreningsfriheden og retten til kollektive overenskomstforhandlinger eller tillader børnearbejde.

Der er dog lang vej igen, fordi beskæftigelsen og forholdet mellem arbejdsmarkedets parter endnu ikke i alle lande er i overensstemmelse med de arbejdsnormer, der er udstedt af ILO, og med ILO's målsætning om at fremme anstændigt arbejde. Derfor vil det kræve en virkelig indsats af disse lande at få gennemført de internationale normer og målsætninger. EU kunne støtte denne indsats.

Erhvervslivet bør ligeledes bidrage til bæredygtig udvikling ved at tage initiativer i forbindelse med virksomhedernes sociale ansvar, f.eks. fremme af ILO's og OECD's principper og retningslinjer for multinationale selskaber, hvilket også omfatter hele forsyningskæden.

Mærkningsordninger kunne også overvejes, så de forbrugere, der ønsker det, kan vælge produkter, som er blevet produceret på en bæredygtig måde. For at få forbrugerne til at anvende sådanne mærker, bør mærkerne være relevante, troværdige og pålidelige. Derudover bør de være markedsstyrede, ikke-diskriminatoriske, rimelige og gennemsigtige; de kunne anvendes som et første skridt i retning af at give sådanne produkter bedre betingelser for markedsadgang under den fremtidige generelle præferenceordning i overensstemmelse med WTO-reglerne. De kunne være baseret på internationalt vedtagne standarder, hvor sådanne findes³⁰. De bør omfatte passende certificeringsmekanismer kombineret med tilstrækkelig og omkostningseffektiv kontrol. Eksisterende certificeringsorganisationer og -organer kunne tildeles sådanne opgaver efter kontrol af deres kapacitet og under en form for kontrol fra myndighedernes side, hvis deres certificering anerkendes officielt.

Mærkning kan bidrage til at skabe nichemarkeder, ikke kun for producenter i EU, men også for producenter i tredjelande, herunder producenter i udviklingslande, som kan miste markedsandele efter afskaffelsen af importkvoter i 2005. Det bør overvejes at yde teknisk bistand med henblik på at lette overholdelsen af ovennævnte mærkningsordninger. Der findes allerede en række mærkningsordninger vedrørende tekstil- og beklædningsproduktionsmetoder, og i forbindelse med alle foranstaltninger på EU-plan ville der naturligvis skulle tages fuldt hensyn til disse.

³⁰ F.eks. defineres grundlæggende arbejdstagerrettigheder i ILO's erklæring om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdet fra juni 1998 som:

- (a) foreningsfrihed og reel anerkendelse af retten til kollektive forhandlinger
- (b) afskaffelse af alle former for tvungen eller pligtmæssigt arbejde
- (c) reel afskaffelse af børnearbejde og
- (d) afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Kommissionen er desuden indgået i et samarbejde med Centret for Bæredygtig Handel og Innovation (STIC), der blev etableret som et type II-initiativ i forbindelse med topmødet i Johannesburg om bæredygtig udvikling. STIC kan spille en nyttig rolle i fremme af bæredygtig produktion i navnlig udviklingslandene ved at støtte teknologioverførsel og yde teknisk bistand i form af oprettelse af netværker af interessenter, partnerskaber eller "venskabsordninger" mellem virksomheder i Europa og i udviklingslandene. STIC kunne også spille en rolle i handelsfremme af miljøvenlige produkter fra udviklingslandene. Tekstilsektoren er udpeget som et område, hvor der på grund af den globale handel bør ydes en international indsats for at forene industriel udvikling og miljøbeskyttelse.

4.1.1.5. Beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder

Da innovation, varemærker, mode og design er nogle af EU's tekstil- og beklædningsindustri's stærke sider, vil en øget indsats for at forbedre beskyttelsen og håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder i tredjelande, herunder overvågning af, at WTO's TRIPS-aftale overholdes, være af stor betydning for at effektivisere indsatsen for at bekæmpe handelen med forfalskede varer.

Kommissionens tjenestegrene har for nylig taget initiativ til at udarbejde en undersøgelse vedrørende håndhævelse på området for intellektuelle ejendomsrettigheder med henblik på at foretage en detaljeret vurdering af den nuværende situation i tredjelandsene og dernæst udpege de mest problematiske områder og lande, hvad angår intellektuelle ejendomsrettigheder. Undersøgelsen førte til tilvejebringelsen af et diagnoseredskab, som vil gøre det muligt at udvikle en klar strategi for indsatsen over for det stigende antal problemer vedrørende overtrædelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og mangelfuld håndhævelse af sådanne rettigheder i tredjelande og på grundlag heraf reagere mere effektivt. Det er Kommissionens hensigt at styrke håndhævelsesaspektet af sin indsats, som af denne grund skal gøres mere helhedsorienteret og udvides til at omfatte en række andre vigtige sektorer. I dette perspektiv og som en forløber herfor vil diagnoseværktøjet først og fremmest blive brugt til bl.a. følgende opgaver:

- Anvendelse af de mekanismer vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder, der findes i multilaterale (herunder TRIPS-aftalen) og bilaterale aftaler: iværksættelse af et initiativ i Rådet for TRIPS; henvisning af spørgsmålet til bilaterale associerings-/samarbejdsråd med understregning af problemets stigende omfang; styrkelse af håndhævelsesbestemmelserne i bilaterale aftaler.
- Aktiv anvendelse af både tilskyndelsesforanstaltninger og sanktioner: henvisning til eksisterende mekanismer såsom forordningen om handelshindringer (TBR) og WTO's ordning for bilæggelse af tvister, afhængig af hvilken der er mest relevant, og udvikling af nye instrumenter efter behov.
- Information: Indsats for at øge bevidstheden blandt de af Fællesskabets rettighedsindehavere, som driver forretning i "problematiske" lande, om de bestående risici. Det skal understreges, at der kun vil kunne regnes med beskyttelse, efter at der er blevet truffet passende foranstaltninger for at registrere de pågældende rettigheder (hovedsageligt varemærker, mønstre og modeller); i de fleste tilfælde kan intellektuelle ejendomsrettigheder kun gøres gældende, når de er beskyttet på passende vis (dvs. registreret) i det land, hvor krænkelsen finder sted. Det er også vigtigt at øge offentlighedens bevidsthed i almindelighed

om de negative konsekvenser og farer ved forfalskning (tab af udenlandske investeringer og teknologioverførsler, forbindelser til organiseret kriminalitet osv.).

- Politisk dialog: Understregning på højeste politiske niveau over for vores handelspartnere af at effektiv beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder mindst på det niveau, der er fastsat i TRIPS-aftalen, er af altafgørende betydning.
- Teknisk samarbejde: Sikring af at håndhævelse indgår som et centralt element i bestående og nye tekniske samarbejdsprogrammer om intellektuelle ejendomsrettigheder med de mest problematiske lande, og af at aktiviteterne med andre vigtige udbydere af teknisk bistand koordineres i videst muligt omfang.
- Oprettelse af partnerskaber mellem offentlige og private: Virksomheder og foreninger, der deltager aktivt i bekæmpelsen af forfalskning, er uvurderlige kilder til information og kan desuden være glimrende partnere i et hvilket som helst initiativ, der tager sigte på at øge bevidstheden. Der bør lægges planer for indgåelse af partnerskaber eller i det mindste for udveksling af oplysninger (oprettelse af kontaktsteder, regelmæssige møder osv.).

4.1.1.6. Øget international konkurrence og de til rådighed værende instrumenter

Afskaffelsen af kvoter og den deraf følgende øgede konkurrence vil sandsynligvis medføre ændringer af EU-leverandørers og udenlandske leverandørers stilling i forhold til hinanden, og en af følgerne heraf kan blive en yderligere reduktion af priserne. Hvis en sådan øget konkurrence er i overensstemmelse med WTO's standarder for fair handelspraksis, vil det normalt ikke være nødvendigt at myndighederne griber ind. Men hvis presset i forbindelse med tilpasning til afskaffelsen af kvoter medfører uretfærdig handelspraksis i sektoren som f.eks. dumping eller subsidier eller usædvanligt store stigninger i importen vil industrien som tidligere have adgang til hele rækken af EU's instrumenter til beskyttelse af handelen, som er i overensstemmelse med WTO-reglerne, og som Kommissionen har til hensigt at anvende, når de relevante betingelser er opfyldt. I visse tilfælde, navnlig Kinas tilfælde, indebærer betingelserne for adgang til WTO yderligere specifikke instrumenter og overgangsinstrumenter til behandling af problemer vedrørende øget konkurrence og markedsforstyrrelse. Mens sådanne bestemmelser ikke tidligere specifikt er blevet taget i anvendelse, kan EU ikke ignorere disse, hvis relevante sager skulle forekomme.

Kinas tilfælde bliver i særlig grad gjort til genstand for drøftelser i EU. En voldsom stigning i Kinas eksport i de kategorier, som liberaliseres i tredje fase af ATC-integrationen, samt Kinas imponerende produktions- og eksportpotentiale giver anledning til bekymring i industrien både i EU og andre lande, som leverer tekstil og beklædning til EU. Det store fald i enhedspriserne og forøgelsen af markedsandelen, som i visse individuelle kategorier er blevet mangedoblet med gennemsnitlige fald i enhedspriserne på op til 75 %³¹, bør underkastes en undersøgelse, for så vidt angår de

³¹ F.eks. er den kinesiske eksport i kategori 161 (andre beklædningsgenstande) i 2002 sammenlignet med 2001 steget med 360 % udtrykt i mængde med et fald i enhedsprisen på 75 %, og i kategori 21 (anorakker, parkacoater) steg eksporten udtrykt i mængde med 291 %, og de gennemsnitlige enhedspriser faldt med 48 %.

betingelser, hvorunder sådanne resultater er opnået, og giver anledning til bekymring for, at en lignende situation kan opstå i 2005 med hensyn til resten af produkterne.

Dette kan ikke ignoreres, selv om enhver reaktion fra EU's side ville skulle være omfattet af de mere generelle rammer for handelsforbindelser mellem EU og Kina, som EU er interesseret i at udvikle på harmonisk vis. Der bør således gives høj prioritet til dialog og drøftelser, når man behandler eventuelle problemer, som kan opstå med hensyn til handel, og til at forsøge at sikre, at Kina fortsætter med at åbne sine hurtigt voksende markeder for produkter fra EU og udviklingslandene, således at der tilvejebringes reelle eksportmuligheder.

Da Kina potentielt kan blive et betydningsfuldt marked for tekstil og beklædning fra EU, bør det overvåges meget nøje, om Kina lever op til sine WTO-forpligtelser. Problemer vedrørende overholdelse af WTO-forpligtelserne kan både rejses gennem bilaterale kontakter inden for rammerne af de regelmæssige møder mellem Kommissionens tjenestegrene og de kinesiske myndigheder og i multilateral sammenhæng gennem den overgangsundersøgelsesmekanisme, som er blevet oprettet inden for WTO³². I den sammenhæng er det af afgørende betydning, at industrien så hurtigt som muligt sender de relevante oplysninger til Kommissionens tjenestegrene med ansvar for at overvåge Kinas gennemførelse af WTO-forpligtelserne. Derfor vil Kommissionen løbende overvåge situationen med hjælp fra industrien og eksportørerne og med fokus på hindringer for markedsadgang og andre former for handelspraksis i Kina i tekstil- og beklædningssektoren, disses overensstemmelse med Kinas WTO-forpligtelser og muligheder for nye initiativer til støtte for den indsats, som EU's industri gør på dette område.

På grundlag af dette arbejde vil Kommissionen på regelmæssigt plan have en politisk dialog med de kinesiske myndigheder med fokus på de usædvanlige resultater, for så vidt angår den kinesiske tekstil- og beklædningsseksport i visse produktkategorier siden 2002, og på EU's interesse i et øget salg på det voksende kinesiske marked.

4.1.2. *Forskning og udvikling*

Det sjette rammeprogram for forskning og udvikling³³, som blev vedtaget sidst i 2002, frembyder flere finansieringsmuligheder af betydning for tekstil- og beklædningsindustrien. For det første er der det prioriterede tematiske område 3 om nanoteknologi og nanovidenskab, videnbaserede multifunktionelle materialer, nye produktionsprocesser og nyt udstyr. Alle disse aktiviteter kan bidrage til at forbedre den europæiske tekstil- og beklædningsindustriens konkurrenceevne. Dernæst er der det prioriterede tematiske område 2 om informationssamfundets teknologier, der er relevant for tekstil- og beklædningsindustriens prioriterede område 6 vedrørende bæredygtig udvikling. Med udgangspunkt i disse prioriterede områder vil sektoren kunne fokusere på de forskningsområder, hvor en modernisering trænger sig på:

- indførelse af ikt i hele tekstil- og beklædningssektoren fra produktion til distribution

³² En mekanisme, som er planlagt inden for rammerne af WTO i forbindelse med Kinas tiltrædelse med henblik på hvert år at vurdere Kinas gennemførelse af WTO-forpligtelserne. Overgangsundersøgelsesmekanismen anvendes hvert år i de første 8 år af Kinas medlemskab af WTO og efter 10 års medlemskab.

³³ Jf. <http://fp6.cordis.lu/fp6/home.cfm>

- udvikling af nye materialer (herunder tekniske tekstiler), navnlig med henblik på at møde udfordringerne vedrørende bekæmpelse af forfalskning, mere miljøvenlige produkter og intelligente materialer
- udvikling af nye produktionsprocesser, herunder kundetilpasning på massemarkedet og et teknologisk gennembrud for beklædningssektoren
- og sluttelig udvikling af rene teknologier, som kan bidrage til bæredygtig udvikling og til at opbygge tilliden til sektoren, som er en af de største forbrugere af vand og kemiske præparater.

En forøgelse af indsatsen for at koordinere og skabe synergieffekter mellem disse prioriterede områder bør fremmes sammen med initiativer, som har til formål at gøre aktører på nationalt og lokalt plan opmærksomme på forskningsresultaterne med henblik på at muliggøre en hurtig spredning. Af samme grund er det sjette rammeprogram udformet således at det støtter forskningsaktiviteter i form af integrerede projekter eller ekspertisenetværk. Det er værd at bemærke, at der under det prioriterede tematiske område 3 desuden er mulighed for f.eks. integrerede projekter, der lægger særlig vægt på små og mellemstore virksomheder (SMV'er) med henblik på at tilskynde sektorer, hvor forskning og teknologisk udvikling er mindre intensiv, til at gå over til aktiviteter, der skaber en større værditilvækst. Samtidig vil langsigtet forskning blive muliggjort ved hjælp af specifikke målrettede forsknings- eller uddannelsesprojekter.

Af de mere tværgående aktioner under det sjette rammeprogram vil tekstil- og beklædningsindustrien kunne drage fordel af de aktioner, som tager sigte på at hjælpe SMV'er på traditionelle eller nye områder med at opgradere deres teknologiske kapacitet og sætte dem i stand til at operere på europæisk eller ligefrem internationalt plan, til at indgå i netværkssamarbejde med andre partnere i industrien. Der bør således fortsat åbne sig en række forskellige muligheder for tekstil- og beklædningsindustrien i kraft af de aktiviteter under ordningerne for kooperativ og kollektiv forskning, der er særlig beregnet på SMV'er. Det særlige program for menneskelige ressourcer og mobilitet bør sammen med andre fællesskabsprogrammer kunne opfylde sektorens uddannelsesbehov.

Under det sjette rammeprogram er der desuden mulighed for at oprette et ERA-NET, som er et redskab, der tjener til at fremme forskningssamarbejdet og koordineringen af de forskningsaktiviteter, der gennemføres på nationalt eller regionalt plan i medlemsstaterne og de associerede lande ved at koble de forskningsaktiviteter, der foregår på nationalt eller regionalt plan, sammen i net og gensidigt at åbne nationale forskningsprogrammer som led i netværksaktiviteterne. Et sådant initiativ kunne hjælpe tekstil- og beklædningssektoren med at koncentrere sine forskningsaktiviteter om veldefinerede teknologiske behov³⁴.

En teknologisk platform for sektoren kunne også overvejes med henblik på at skabe markedspladser for samarbejde mellem de forskellige interessenter, at udarbejde en langsigtet strategisk plan for forskning og teknologisk udvikling i sektoren og at

³⁴ Mere detaljerede oplysninger kan findes i baggrundsdokumentet "Provisions for implementing the ERA-NET scheme", som kan downloades fra følgende websted:
http://europa.eu.int/comm/research/fp6/coordination/era-net_en.html

sikre en synergieffekt blandt offentlige myndigheder, brugere, lovgivere, industrien, forbrugerne og ekspertisecentre.

4.1.3. Innovationspolitik

Muligheden for at skabe en specifik reference til ikke-teknologisk innovation, f.eks. inden for kreativitet og mode, kunne undersøges inden for rammerne af eksisterende programmer. Initiativer, som har til formål at øge kendskabet til innovative aktiviteter i sektoren, kunne også fremmes. Kommissionen kunne undersøge muligheden for at udvide ordninger svarende til dem, der findes på IST-området, med henblik på at sætte SMV'er i stand til at udvikle prototyper, som kan markedsføres, og tegne "forretningsscenarier" for en bredere vifte af produkter og processer.

4.1.4. Uddannelsespolitik

Der er behov for foranstaltninger, som støtter virksomheder i de industrisektorer som f.eks. tekstil og beklædning, hvor der er behov for nye kvalifikationer og uddannelsesprogrammer. Kommissionen undersøger, hvordan man kan øge interessenternes opmærksomhed på de muligheder for sektorspecifikke projekter, som allerede er til rådighed under Leonardo da Vinci II-programmet. Kommissionen har også til hensigt at forbedre SMV'ernes adgang til eksisterende støttemuligheder og vil overveje mulighederne for at forenkle ansøgningsprocedurerne yderligere. Man vil fremme spredning af oplysninger til SMV'er og undersøge mulighederne for at udarbejde en informationsbrochure til sektoren. Det vil være nødvendigt at evaluere tekstil- og beklædningssektorens deltagelse i Leonardo da Vinci II-programmet, så der kan tages hensyn til eventuelle problemer i forbindelse med revisionen af Leonardo da Vinci-strategien for perioden efter 2006. Kommissionen vil også opfordre interessenterne til at fastlægge en tilgang til uddannelse inden for tekstil- og beklædningsindustrien, som dækker hele Europa, at pege på bedste praksis på dette område og at koordinere fremtidige foranstaltninger, således at overlapping undgås.

4.1.5. Regionalpolitik og samhørighedspolitik

Industrielle ændringer i hele det udvidede Europa skal foregribes, så der kan skabes nye beskæftigelsesmuligheder i de regioner, som er afhængige af de pågældende sektorer, og udarbejdes programmer for omskoling og flytning til andre jobfunktioner for de personer, som ikke længere kan finde beskæftigelse i tekstil- og beklædningssektoren. Disse mål, som allerede indgår i regionalprogrammerne under strukturfondene, kunne nås ved hjælp af integrerede, multisektorielle programmer og initiativer i regioner, som er særlig afhængige af bestemte sektorer, der gennemgår industrielle ændringer. Det vil være vigtigt at behandle disse aspekter inden for rammerne af drøftelserne af strukturfondenes fremtid både efter udvidelsen og fra 2007, når fondene revideres under de nye finansielle overslag 2007-2013.

Specifikke foranstaltninger på regionalt plan bør fremmes, og disse kunne omfatte styrkelse af eksisterende klyngegrupperinger og regionale net af virksomheder gennem fremme af oprettelsen af virtuelle (online) net og kommunikationsplatforme. Anvendelsen af informations- og kommunikationsteknologier (ikt) navnlig blandt SMV'er vil kunne støttes. Man vil være særlig opmærksom på de muligheder, som findes under strukturfondenes mål 3 samt Den Europæiske Socialfond, for at modernisere og tilpasse de nationale uddannelses- og beskæftigelsesprogrammer

med henblik på at uddanne/omskole de personer, som rammes af industrielle ændringer. Indsatsen koordineres med arbejdsmarkedets parter.

Ydermere undersøger Kommissionen i forbindelse med de finansielle overslag (2007), hvilke muligheder strukturfondene har for at kunne reagere målrettet på betydelige pludselige påvirkninger af den socioøkonomiske situation i en given region. Målet er at gøre det lettere at omskole arbejdstagerne og give hovedsageligt teknisk bistand til virksomheder, som er i færd med at foretage en omstrukturering som følge af betydelige pludselige påvirkninger af en bestemt sektor forårsaget af gennemførelsen af en international aftale. Et spørgsmål, der skal besvares, er, om der kan planlægges passende foranstaltninger med det formål at lette overgangen til den nye økonomiske situation efter 2005, for så vidt det kan lade sig gøre inden for de nuværende rammer af strukturfondene, og hvis medlemsstaterne fremsætter anmodninger om støtte fra fondene.

4.1.6. Industrielt samarbejde

Kommissionen har for nylig påbegyndt en dialog om industripolitik med Kina, og i den forbindelse blev der oprettet en arbejdsgruppe vedrørende tekstiler. Hovedformålet er at øge kendskabet til og forståelsen af lovgivning om tekstilproduksikkerhed. Det vil blive overvejet at udvide denne dialog til at omfatte hovedemner vedrørende tekstil- og beklædningssektorens industrielle konkurrenceevne.

Kommissionens tjenestegrene vil også undersøge muligheden for at fremme initiativer vedrørende industrielt samarbejde mellem virksomheder i EU og andre større tekstil- og beklædningsproducerende lande med henblik på at bidrage til udviklingen af velfungerende og bæredygtige forbindelser i tekstilsektoren. Disse kunne omhandle såvel industriens konkurrenceevne som sociale spørgsmål af betydning for tekstil- og beklædningssektoren.

4.1.7. Andre foranstaltninger - forbrugerspørgsmål

En betydelig del af EU's tekstil- og beklædningsproduktion er koncentreret om kvalitet og mode, hvor industrien i EU er førende i verden og derfor har en komparativ fordel. Takket være sin lange tradition, de mangfoldige produkter og den konstante fornyelse associerer offentligheden ofte europæiske tekstiler og beklædningsgenstande med førsteklases kvalitet og design.

Et "*Made in Europe*"-mærke kunne bidrage til at øge forbrugernes tillid til, at den pris, de betaler, når de køber en beklædningsgenstand, er udtryk for, at de højeste standarder for fremstilling og stil er opfyldt, således som det forventes af et europæisk produkt.

EU har en politisk målsætning om mere og bedre forbrugerinformation. I denne forbindelse kunne EU overveje i lighed med nogle af sine største partnere såsom USA, Japan og Kina at indføre et oprindelsesmærke for tekstiler og tøj, der markedsføres i EU. Et sådant tiltag må ikke indebære forskelsbehandling og skal nødvendigvis ske i overensstemmelse med WTO's bestemmelser, i henhold til principperne for det indre marked, på en omkostningseffektiv måde og uden at

medføre øgede byrder. Kommissionen fortsætter sine undersøgelser på disse områder.

4.2. Foranstaltninger på medlemsstatsplan

Det kunne være hensigtsmæssigt at undersøge, hvordan den værditilvækst, som skabes i tekstil- og beklædningssektoren, kunne øges gennem bedre koordinering af aktiviteterne på medlemsstats- og EU-plan. Det er navnlig tilfældet med hensyn til innovation, forskning og uddannelse, hvor sektoren mangler overblik over, hvad der allerede gøres på regionalt og nationalt plan samt EU-plan, og de muligheder, som sektoren har.

Mere systematiske oplysninger fra Kommissionens tjenestegrene vedrørende specifikke initiativer for tekstil- og beklædningssektoren ville fremme spredning af bedste praksis og bidrage til interessenterne og de offentlige myndigheders indsats for at undersøge muligheden for at oprette eller udvikle net inden for områder, som er af interesse for industrien, og at undgå overlapning.

Der kunne udvikles nye kurser, som er afstemt efter tekstil- og beklædningssektorens ændrede behov og fremmer livslang uddannelse blandt de nuværende arbejdstagere. Disse ville have til formål at løse problemet vedrørende et potentielt stort antal afskedigelser på den ene side og mangel på kvalificeret arbejdskraft på den anden side. Der kunne oprettes ekspertisecentre for tekstil- og beklædningssektoren på områder, hvor sektoren er stærkt repræsenteret, med henblik på at kombinere uddannelse af høj kvalitet med beskæftigelsesmuligheder. Det vil være vigtigt at sikre, at disse initiativer tages inden for rammerne af samarbejde med andre medlemsstater og programmer på EU-plan med henblik på at koordinere foranstaltningerne og undgå overlapning.

Inden for forskning kunne nationale eller regionale forskningsorganer udnytte ERA-netordningen³⁵ under det sjette rammeprogram med henblik på at oprette samarbejds- og koordineringsnet for forskningsaktiviteter i tekstil- og beklædningssektoren.

I de små undersektorer kunne oprettelsen af et europæisk ekspertisecenter pr. undersektor skabe betydningsfulde synergieffekter og en kritisk masse.

Hvad angår beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, fastlægges der efterhånden bestemmelser på EU-plan. Der findes på nuværende tidspunkt betydelige forskelle mellem medlemsstaternes lovgivninger med hensyn til håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Disse forskelle har været til fordel for producenter af varemærkeforfalskede og piratkopierede varer. Med henblik på at sikre, at EU's mål nås, er en hurtig vedtagelse af det foreslåede direktiv om foranstaltninger og procedurer til sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder³⁶ og en hurtig og effektiv håndhævelse af bestemmelser af afgørende betydning. Det foreslåede direktiv er baseret på bedste praksis i medlemsstaterne. Det vil også sende et politisk signal, som forventes at tilskynde til en strengere anvendelse af sanktioner og retsmidler blandt de nationale domstole.

³⁵ Yderligere oplysninger kan findes på følgende websted: <http://www.cordis.lu/coordination/home.html>

³⁶ Jf. fodnote 23.

Kun nogle få medlemsstater har udviklet gensidige garantiordninger for SMV'er, mikrolåneordninger og foranstaltninger vedrørende finansiering af virksomhedsetableringer. I de senere år er de økonomiske problemer blevet mere påtrængende for de små og mellemstore virksomheder, til dels på grund af den forværrede økonomiske situation, men også på grund af ustabile forhold i banksektoren. Selv om der er sket fremskridt med hensyn til at forbedre SMV'ernes adgang til finansiering og kredit, synes der at være behov for at øge indsatsen på dette område, da SMV'erne klager over, at det er vanskeligt at tilvejebringe de krævede lånegarantier, og fordi nogle banker ikke længere ønsker at yde SMV'erne lån med en ringe fortjeneste.

På medlemsstatsplan kunne man være mere opmærksom på regioner, som er særligt afhængige af tekstil- og beklædningssektoren. Dette kunne omfatte specifikke regionale initiativer, som har til formål at begrænse socioøkonomiske kriser grundet industrielle ændringer.

Medlemsstaternes eksportfremmeordninger kunne også i højere grad være rettet mod de behov, som SMV'er i tekstilindustrien har, navnlig i små undersektorer som f.eks. broderi og møbelstoffer. Disse kunne være rettet mod betydningsfulde markeder i tredjelande som f.eks. Kina og Indien. Fælles foranstaltninger fra en række medlemsstats side vedrørende dette emne kunne overvejes.

4.3. Foranstaltninger på interessentplan

Moderniseringen af EU's tekstil- og beklædningsvirksomheder er blevet opnået gennem fokusering på produkter og tjenesteydelser, som indebærer en stor værditilvækst. Dette moderniseringsarbejde bør fortsættes og fremskyndes. Det er nødvendigt med yderligere fokus på klyngegruppering, innovation, teknologi, kvalitet, fleksibilitet og en bred vifte af produkttyper. Det teknologiske indhold af produktionen, navnlig i beklædningssektoren, bør fortsat udvikles og forbedres. Indsatsen for at deltage i nationale og europæiske programmer inden for forskning og innovation bør øges.

Samtidig er det tvivlsomt, om sektoren kan opnå en bæredygtig udvikling med den nuværende fragmenterede struktur. Navnlig SMV'er bør opfordres til at tilslutte sig eller oprette net, investere i samarbejdsaktiviteter og joint ventures eller endog at foretage virksomhedssammenlægninger med henblik på at opnå en kritisk masse.

Bedste praksis inden for virksomhedernes sociale ansvar bør fortsat udvikles på EU-plan og verdensplan. Social mærkning er et af de redskaber inden for rammerne af virksomhedernes sociale ansvar, som tekstil- og beklædningsvirksomhederne kunne overveje nøjere³⁷ - muligvis inden for rammerne af den sociale dialog på sektorplan. Flere SMV'er i sektoren bør inddrages i tæt samarbejde med store virksomheder gennem forsyningskæderne. Det er nødvendigt at iværksætte fremmende aktiviteter med henblik på at øge forbrugernes kendskab til de kvalitative aspekter af deres købsbeslutninger og således skabe en større efterspørgsel efter socialt ansvarlige og miljøvenlige produkter.

³⁷ Jf. resuméet af rundbordssamtalen om mærkning i tekstil- og beklædningssektoren, 30. - 31. maj 2002; findes på engelsk på følgende adresse:
http://europa.eu.int/comm/enterprise/textile/documents/labelling_minutes_en.pdf

Med henblik på at forbedre beskyttelsen af tekstil- og beklædningssektorens intellektuelle ejendomsrettigheder kunne der tages initiativ til at øge kendskabet til betydningen heraf for tekstil- og beklædningssektoren. Derudover kunne oprettelse af en europæisk onlinedatabase med oplysninger om intellektuelle ejendomsrettigheder udgøre et særligt nyttigt redskab for SMV'er i tekstil- og beklædningssektoren.

Virksomhederne skal undersøge alle de finansieringsordninger, som er til rådighed i medlemsstaterne og på EU-plan, herunder de ordninger, der tilbydes af Den Europæiske Investeringsbank. Ændringerne i finansverdenen kræver også mere fleksibilitet fra SMV'ernes side. SMV'erne skal sørge for mere åbenhed og gennemsigtighed, når de tilvejebringer oplysninger for banker og finansieringsinstitutter. I forbindelse med visse former for finansiering ønsker banken eller finansieringsinstituttet muligvis at deltage i virksomhedens beslutningstagningsproces. Disse større ændringer i iværksætternes adfærd skal integreres i virksomhedernes strategier.

Udviklingen af et øget antal partnerskaber, klyngegrupperinger og net blandt de forskellige interessenter i sektoren kunne også være til fordel for tekstil- og beklædningssektorens konkurrenceevne. Navnlig detailhandlerne og distributørerne har allerede i lang tid spillet en mere og mere betydningsfuld rolle, hvad angår forbindelserne med produktionskæden i tekstil- og beklædningsindustrien og med forbrugerne. Der kunne gennemføres undersøgelser vedrørende partnerskaber inden for dette område.

5. OPERATIONELLE KONKLUSIONER

Tekstil- og beklædningsindustrien i EU har allerede gennem lang tid oplevet udfordringer, som har resulteret i omstrukturering og modernisering. I forbindelse med sin reaktion på disse udfordringer har sektoren udviklet sine konkurrencemæssige fordele ved at forbedre udvikling og kvalitet, forskning, innovation og arbejdsstyrkens kvalifikationer, teknologisk indhold og værditilvækst og også ved at udvikle en dynamisk adfærd i forbindelse med klyngegruppering.

Inden for rammerne af den sektoropdelte gennemførelse af de horisontale retningslinjer for industripolitikken består udfordringen for en SMV-baseret sektor nu i at afgøre, hvordan der tages hensyn til sektorens kendetegn, og hvordan deltagelsen i de eksisterende instrumenter, som findes på europæisk, nationalt og regionalt plan, forbedres.

EU's handelspolitik bør spille en betydningsfuld rolle ved at tilbyde EU's tekstil- og beklædningsindustri et sæt passende rammer, inden for hvilke den kan udvikles. I en stærkt globaliseret sektor som tekstil og beklædning er lige vilkår af afgørende betydning for den internationale handel. En passende reaktion på de fundamentale ændringer, som har fundet sted i den europæiske tekstil- og beklædningsindustri, og den øgede adgang til EU's markeder kan kun sikres ved, at EU's tekstil- og beklædningseksportører i ligeså høj grad får adgang til verdensmarkederne, og ved at der træffes passende foranstaltninger for at sikre, at den internationale konkurrence i sektoren finder sted på fair betingelser, og at der tages hensyn til kriterierne for bæredygtig udvikling. Foranstaltninger, som har til formål at oprette et euro-

Middelhavsområde, bør kunne forbedre EU's tekstil- og beklædningsindustri konkurrencemæssige stilling.

Tekstil og beklædning er stadig en af de stærkeste europæiske fremstillingsindustrier. Omstrukturering og modernisering har dog påvirket og påvirker stadig i høj grad beskæftigelsen i forskellige regioner i EU. Der er vigtigt at foregribe de industrielle ændringer, som hænger sammen med disse processer. Tiltrækning af investeringer i en bredere vifte af økonomiske aktiviteter samt uddannelse og omskoling af arbejdsstyrken synes at være områder, som bør undersøges inden for rammerne af integrerede regionale udviklingsinitiativer.

Kommissionen vil forsat arbejde for at sikre, at der er fri konkurrence i og imellem økonomiske sektorer, og at det indre markeds regler overholdes i tekstil- og beklædningssektoren, da en sådan indsats vil bidrage betydeligt til at forbedre tekstilsektorens og andre økonomiske sektors konkurrenceevne i et udvidet EU.

Social dialog er drivkraften bag vellykkede økonomiske og sociale reformer. I Lissabon-strategien lægges der vægt på den sociale dialogs rolle, når det drejer sig om at møde de udfordringer, Europa står over for, som f.eks. behovet for at forbedre arbejdsstyrkens færdigheder og kvalifikationer, modernisere arbejdets tilrettelæggelse, fremme lige muligheder og mangfoldighed samt udvikle politikker for forlængelse af den erhvervsaktive alder. Forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter er en passende måde at løse spørgsmål vedrørende modernisering og håndtering af ændringer på.

Det må ikke blive sådan, at drøftelserne om tekstil- og beklædningsindustriens fremtid i det udvidede EU kun kommer til at foregå inden for Kommissionens mure. EU-institutionerne, men også medlemsstaterne, de tiltrædende lande og kandidatlandene bør alle gøre en indsats for at møde udfordringerne. Forbedring af EU's politik med henblik på at sikre, at den stimulerer og opretholder konkurrenceevnen i industrielle sektorer som f.eks. tekstil og beklædning, er en opgave for os alle. I den forbindelse opfordrer Kommissionen alle interesserede parter til at indsende kommentarer til emnerne i denne meddelelse³⁸.

Det nyoprettede Råd (konkurrenceevne) skal spille en fremtrædende rolle ved at fremme den proces, som er blevet påbegyndt med denne meddelelse. Det kan bidrage til at sikre sammenhæng mellem politikker på EU-plan og medlemsstatsplan og til at forbedre samspillet mellem disse. Det har et godt udgangspunkt for at revidere konkurrenceevnesituationen i de individuelle industrisektorer.

Kommissionen har til hensigt at etablere en sektorgruppe på højt plan i perioden 2004-2006 med henblik på at stimulere debatten om mulige initiativer, som kan lette tekstil- og beklædningssektorens tilpasning til de store udfordringer, den står over for, og muliggøre en bæredygtig udvikling. Denne gruppe på højt plan skal mødes to gange om året for at gøre status over den økonomiske situation i tekstil- og beklædningssektoren og fremsætte anbefalinger til EU og de nationale politiske beslutningstagere vedrørende de vigtigste spørgsmål forbundet med konkurrenceevne og handel, som er af betydning for sektoren.

³⁸ Kommentarerne skal sendes til Kommissionen, helst pr. e-post, til følgende adresse: "entr-textile-COM2003@cec.eu.int" under overholdelse af den procedure, som er beskrevet på følgende websted: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/textile/com2003.htm>

Samtidig vil Kommissionen i de kommende måneder fortsat overvåge situationen i tekstil- og beklædningssektoren med henblik på at drage yderligere konklusioner. Navnlig vil den først på året 2004 forelægge en mere detaljeret analyse af virkningerne af afskaffelsen af kvoter pr. 1. januar 2005. Kommissionen vil aflægge rapport om gennemførelsen af de ovennævnte foranstaltninger i løbet af foråret 2005 og igen inden udgangen af 2006 og vil måske foreslå yderligere initiativer.

Bilag
**Eksempler på konkrete foranstaltninger på EU-plan rettet mod tekstil- og
beklædningssektoren**

1. UDVIDElsen

Med henblik på at forberede virksomhederne i de tiltrædende lande og kandidatlandene på de lovgivningsmæssige rammer efter udvidelsen støttede Kommissionen et socioøkonomisk forum, som blev tilrettelagt af arbejdsmarkedets parter på sektorplan. Dette arrangement, som var for tekstil- og beklædningsvirksomheder, brancheorganisationer og repræsentanter for fagforeningerne blev gennemført i Polen i 2002. Der er planlagt endnu et forum, som vil finde sted i Bulgarien i 2004.

Under Phare-programmet giver Kommissionen på nuværende tidspunkt økonomisk støtte til PERFECT-LINK-projektet³⁹ for tekstil-, beklædnings- og lædersektoren i de tiltrædende lande og kandidatlandene i Central- og Østeuropa. Målet er at forbedre erhvervsorganisationernes evne til at tilvejebringe og sprede relevante oplysninger om gældende fællesskabsret til deres medlemmer. Dette vil forbedre lokale virksomheders forberedelser og sætte dem i stand til at operere og konkurrere mere vellykket efter tiltrædelsen.

Kommissionen yder støtte til et igangværende miljøbevidstgørelsesprojekt for erhvervslivet, der er særlig rettet mod SMV'er i de tiltrædende lande og kandidatlandene og har til formål at lette forståelsen af EU's miljølovgivning. Resultatet - en uddannelsespakke - skal tjene som vejledning i EU's miljølovgivning for SMV'er i disse lande med fokus på direktiver af særlig relevans for erhvervssektoren og den private sektor i almindelighed.

2. FORSKNING OG UDVIKLING

Anvendelsen af teknologier fra andre sektorer i tekstil- og beklædningsindustrien med henblik på at udvikle produkter med en høj grad af værditilvækst kan f.eks. ses i resultaterne af Den Europæiske Rumorganisations teknologioverførselsprogram. Det har f.eks. gjort det muligt at udvikle beklædning, som kan overvåge spædbørn, når de sover, med henblik på at forebygge vuggedød, beklædning, som kan beskytte huden hos børn, der lider af den sjældne genetiske sygdom xeroderma pigmentosa, superisolerende jakker til brug under arktiske forhold og undertøj med et integreret klimasystem, som allerede anvendes af et succesrigt Formel 1-hold. Derudover har et projekt, som for nylig er blevet iværksat under samme program, til formål at anvende den eksisterende teknologi i membranbioreaktorer til udvikling af kompakte og omkostningseffektive, højeffektive spildevandsbehandlingssystemer til SMV'er, som beskæftiger sig med tekstilbearbejdning⁴⁰.

³⁹ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.perfectlink.org/perfect.htm>

⁴⁰ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.t4tech.com/space2tex/>

Under programmet e-TEN (tidligere TEN-Telecom)⁴¹ støttes projekter, som har til formål at give adgang til e-tjenester i hele EU. Det fokuserer navnlig på kritisk validering og iværksættelsesfasen i forbindelse med tjenester, som ellers ikke ville blive etableret på grund af vanskeligheder under nyinvesterings- og iværksættelsesfasen. Tekstil- og beklædningssektoren har allerede fået støtte til to projekter, et, som vedrørte oprettelsen af en virksomhedsoplysningstjeneste for SMV'er i tekstilindustrien⁴², og et andet, som vedrørte etablering af en virtuel markedsservice og online-handel med linned⁴³. Der er også mulighed for at støtte innovation på miljøområdet under Life-programmet⁴⁴.

3. INFORMATIONSSAMFUNDET

I undersektoren beklædning synes de potentielle muligheder for kundetilpasning på massemarkedet at være lovende. Kundetilpasset beklædning imødekommer forbrugers ønske om et mere individuelt udseende og en forbedret pasform, men til en lavere pris end en skræddersyet beklædningsgenstand, samtidig med at producenterne bliver i stand til at drage fordel af deres ekspertise og teknologiske knowhow og at skabe en værditilvækst. Derudover har det en positiv spredningseffekt blandt både tekstil- og beklædningsproducenter i Europa, da der skabes en efterspørgsel efter vævnings- og beklædningsbearbejdningsaktiviteter tæt på forbrugeren. Nogle virksomheder har allerede udviklet en række forskellige virksomhedsstrategier for produktion og markedsføring af kundetilpasset beklædning. De seneste forskningsprojekter, E-Tailor⁴⁵, FashionMe⁴⁶, eT-Cluster⁴⁷ og FashionOnLine⁴⁸ – som blev samfinansieret af Kommissionen under det prioriterede IST-tema under det femte rammeprogram for forskning og udvikling – har fokuseret på at fremme de teknologier, som er nødvendige for at gøre disse aktiviteter mere effektive og lønsomme.

TEX-MAP-projektet⁴⁹, som for nylig blev afsluttet, har haft som resultat, at der er blevet fastlagt en forskningskøreplan for tekstil- og modeindustrien. Målet med projektet har været at udvikle en strategisk køreplan, som skal føre til, at tekstil- og beklædningsdistributionskæden ændres til et tværsektoralt, dynamisk, innovativt, fleksibelt integreret og kundeorienteret virksomhedsnet inden udgangen af 2010. De prioriterede forskningsområder, som er blevet fastlagt, vil give sektoren mulighed for at fokusere og koordinere den fremtidige forskningsindsats på dette område, og de udgør således et meget nyttigt redskab.

⁴¹ Der er også mulighed for at støtte innovation på miljøområdet under Life-programmet. Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://europa.eu.int/comm/environment/life/life/environment.htm>

⁴² Yderligere oplysninger om Soleil-projektet, jf.: <http://www.ten-telecom.org/en/project.asp?LNK=SOLEIL>

⁴³ Yderligere oplysninger om TES4TEX-projektet, jf.: <http://www.ten-telecom.org/en/project.asp?LNK=TES4TEX>

⁴⁴ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://europa.eu.int/comm/environment/life/life/environment.htm>

⁴⁵ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.atc.gr/e-tailor/>

⁴⁶ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.fashion-me.com/>

⁴⁷ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.atc.gr/eT-Cluster/index.htm>

⁴⁸ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.atc.gr/Fol/>

⁴⁹ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://www.atc.gr/Tex-Map/>

4. ERHVERVSUDDANNELSE

Under anden fase af Leonardo da Vinci-programmet har tekstil- og beklædningssektoren indtil nu fået støtte til tre sektorspecifikke projekter⁵⁰. UP-SKILLS-projektet fokuserede på de uddannelsesbehov, som ledere af SMV'er i tekstil- og beklædningssektoren har, herunder navnlig kvalifikationer inden for markedsanalyse, strategisk planlægning og forvaltning af menneskelige ressourcer. I forbindelse med et andet projekt, ADVOTTEX, er der blevet oprettet en grænseflade mellem tekstil- og beklædningsindustrien og de relevante universiteter og uddannelsesinstitutioner (hvoraf nogle allerede var organiseret i AUTEX-nettet)⁵¹ med henblik på at udarbejde en oversigt over sektorens uddannelsesbehov og muligheder, for så vidt angår informations- og kommunikationsteknologi. Det er håbet, at dette vil sætte sektoren i stand til at sikre bedre overensstemmelse mellem virksomhedernes specifikke uddannelsesbehov inden for it og de erhvervsuddannelseskurser, som udbydes. Formålet med et tredje projekt er at udvikle en interaktiv standardmodel for nyskabende uddannelse inden for tekstiler med fokus på omskoling af den eksisterende arbejdsstyrke.

5. MILJØ

Et af de redskaber inden for integreret produktpolitik, hvormed man kan øge forbrugernes kendskab til de miljømæssige forhold vedrørende et givent produkt, er miljømærkning. Det europæiske miljømærke⁵² er en frivillig ordning på EU-plan, hvorunder der udpeges produkter, som miljømæssigt set er af fremragende kvalitet, inden for en lang række produktgrupper. Mens tekstiler på nuværende tidspunkt udgør den produktgruppe, som har det højeste antal miljømærkede produkter (46), repræsenterer antallet kun en meget lille del af den lange række af tekstilprodukter på markedet. Mange tekstil- og beklædningsproducenter mener for nærværende, at miljømærket ikke nyder tilstrækkelig anerkendelse og accept blandt forbrugerne til at retfærdiggøre de yderligere udgifter, som er forbundet med registrering og efterlevelse af kravene⁵³. Der er derfor behov for en mere samordnet indsats på nationalt plan og EU-plan for at øge forbrugernes anerkendelse af mærket og således gøre det mere attraktivt for distributører og producenter.

Derudover medfører den fragmenterede tekstilproduktionskæde, at den miljømæssige byrde ofte skal bæres af upstream-producenterne, f.eks. stofproducenter, hvorimod det er slutproducenterne, f.eks. beklædningsgenstandsproducenterne eller distributørerne, som nyder godt af fordelene. En ordning, som er baseret på, at producenterne i første del af produktionskæden afgiver miljøvaredeklarationer, kunne være nyttig og sikre oplysninger om hele produktionsforløbet i tekstil- og beklædningsindustrien.

⁵⁰ Yderligere oplysninger om projektet, jf.: <http://leonardo.cec.eu.int/pdb/>

⁵¹ Association of Universities for Textiles. Yderligere oplysninger, jf.: <http://textiles.rug.ac.be/autex/menu.htm>

⁵² Yderligere oplysninger, jf.: <http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index.htm>

⁵³ Jf. resuméet af rundbordssamtalen om mærkning i tekstil- og beklædningssektoren, 30. - 31. maj 2002; findes på engelsk på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/enterprise/textile/documents/labelling_minutes_en.pdf

6. KEMIKALIER

Kommissionens websted giver allerede adgang til en række konsekvensvurderinger vedrørende REACH-forslagene⁵⁴. Derudover gennemfører Kommissionen sammen med de forskellige interessenter en undersøgelse af betydningen af den nye kemikaliepolitik for tekstil- og beklædningssektoren. Undersøgelsen har til formål at give et overblik over de direkte udgifter til registrering og tests, for så vidt angår de vigtigste stoffer, som anvendes i sektoren, den økonomiske betydning af disse udgifter for stofproducenterne og downstream-brugerne, og den langsigtede betydning af gennemførelsen af REACH for innovation inden for kemiske processer og produktionsteknik i tekstilindustrien. Der blev holdt en workshop for interessenterne om dette emne den 22. september 2003. Det er håbet, at resultaterne af denne undersøgelse vil sætte sektoren i stand til i højere grad at foregribe de mulige udfordringer, som kan blive en konsekvens af gennemførelsen af REACH.

7. FORBRUGERSPØRGSMÅL OG FOLKESUNDHED

Kommissionen gennemfører for nærværende et forskningsprojekt med titlen "EIS-chemrisks" med henblik på undersøge, i hvor høj grad forbrugerne er udsat for kemikalier fra en række produktgrupper, herunder tekstiler. Målet med projektet er at indsamle og udvikle de til rådighed værende data om afgivelse af kemikalier fra forskellige artikler. Man vil også forsøge at udvikle europæiske standarder for testmetoder og vurdering af menneskers udsættelse for kemikalier. Det vil sætte de politiske beslutningstagere i stand til at basere fremtidige beslutninger om risikoen ved specifikke kemikalier i forbrugervarer på veldokumenterede videnskabelige data. Samtidig vil producenterne få adgang til en stor mængde oplysninger om de helbredsmæssige konsekvenser af de kemiske stoffer, der afgives fra de produkter, som de fremstiller. Dette vil være af særlig betydning for tekstil- og beklædningssektoren, da de data, som på nuværende tidspunkt er til rådighed på området, er ret begrænsede, og det vil hjælpe producenterne med at overholde de krav, som REACH sandsynligvis vil indebære.

⁵⁴ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/chemicals/chempol/bia/index.htm>